Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ний 1921 оной ...риин 21-нэй гараа | № 23 (14134) | 1976 оной январиин 29, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

...АРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТОГТООЛЫЕ ...ЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД ҺАЙШААН ...ЭМЖЭНЭ, ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ХАРААЛНА

...БАЯА ХАРУУЛХЫЕ УРЯАЛБА

...ондо бүхэсоюзна ... мүрысөө дэл... тушаа КПСС- ЦК-гай, СССР-эй ...нүүдэй Соведэй, ..., ВЛКСМ-эй ЦК- ...һан дэмжэлгэдэ зо... митинг «Забай...строй» трестын 834-...илга-хабсаралгын по...эргэгдэбэ. Түс пред... партийна организа...ретарь Н. Д. Завс... улаан булан соо... барилгашадай ...гоо.

...оллективэй барилга...һэн табан жэлэй ... ехэхэн хэмжээнэй ... хүдэлмэри хээ. ...эргэшэ жэлэй дүр...ырталай хүдэлмэриин дүнгөөр барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбөө — 113,1, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 100 процент дүүргэжэ, республикын барилгашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байгаа.

Барилгашад хойно хойноһоо һубарилдан трибунада гаража, һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэбэ.

— Парти, правительствын гаргаһан энэ тогтоолые бидэнэр бүхы бригадаараа уншажа, һайшааһан байнабди. Сэхыень хэлэхэдэ, саг соогоо абтаһан шухала документ болоно. Бидэнэр мүрысэжэ, хабаяа харуулхаар бэлэмди, — гээд, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Ажалай Улаан Тугай ордентэ бригадир В. П. Санданов мэдүүлнэ.

Нүхэр Сандановай хүтэлбэрилдэг бригадын урашуул юһэдэхи табан жэлэй түсэбые гурбан жэл хоёр һарын туршада дүүргэһэн байгаа. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг түс бригада хоёр һара хахадай даабари дүүргэн, КПСС-эй XXV съездые угтаха гэжэ шиндэбэ. Мүн эдэнэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые юһэ һара соо дүүргэхэ зорилго табиба.

— Тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, ажал дээрэ һайн үрэ дүн туйлаһан хүн бүхэндэ орден, медальнууд, Эхэ орон соогуураа, мүн аха дүү социалис оронуудаар аяншалха хүнгэлэлтэтэй путевканууд, дипломууд, мүнгэн шангууд барюулагдаха байна. Тиимэ һэн тула бидэнэр барилгашад түрэл парти, правительствынгаа анхарал оролдолгодонь үндэр бүтээсэтэ ажалаараа харюусаха ёһотойбди, — гэжэ Улаан-Үдын городской Соведэй депутат, бригадир А. Н. Баднюк мэдүүлээ.

Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын барилгашад КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа сүм дүүргэхэ байһанаа найдуулаа. Баталан абаһан уялга соонь Железнодорожно райондо баригдажа эхилһэн хэдэн объектнүүдэй барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ хэлэгдэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

...РИ ҺАЙНААР ...ҮДЭЛХЭБДИ

...АР. Карл Марксын ... колхозой клуб соо ... олоороо сугларба. ... түсэб амжалтатай... ...лүүлхэ, үйлэдбэриин ... дээшэлүүлхэ, хү... шанар һайжаруул... ...сына социалис мү... дэлгэрүүлхэ тухай ... ЦК-гай, СССР-эй ...нүүдэй Соведэй, ... болон ВЛКСМ-эй ...тогтоол тушаа колхо...омой секретарь ... Цыбиков хөөрэжэ ... колхозникуудай урда... ...лонуудта тогтоо... ... гэшүүд юһэдэхи ... жэлэй. тэрэ тоодо ... түсэб амжалта... дүүргээ, жэл бүхэн... үйлэдбэри олзотой ...ряалан, сабшалан... адууһа малай ... жэл ерэхэ бүри ...

...шын һүүлээр үгэ ... механизатор, 1975 ...ын аймагай чем... Доржо Шагжиевич ... арбадахи табан ...бы хүдэлмэреэ эр...рталтайгаар хэжэ, ...һоо дутуугүй ...ха, 1200 условно ... зэргэ хүдэлмэри ... комбайнаараа бү...һанаа мэдүүлээ.

...ой. аймагай суута ... Бутид Гармажанов... ...цаева шэнэ табан ... түсэб амжалтатайгаар ..., хүдэлмэриин ша...руулха, үйлэдбэ... үрэ дээшэлүүлхэ ... социалис мүрысөөндэ оролсожо, 1976 ондо зуун хонин бүриһөө 115 хурьга томо болгохо, хонин бүриһөө 4,6 килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялга абаа.

Ташарай һү һаалиин комплексые даагша Дулмажап Галсанова бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн парти, правительствынгаа тогтоолые үнэн сэдьхэлһээ һайшаажа, 1976 ондо үнеэн бүриһөө 2350 килограмм һү һаахын түлөө коллективэйнгээ тэмсэжэ захалһан тушаа хэлээ.

Удаань автомашинын жолоошон Жамсо Цыдымпилов үгэ хэлэхэдээ, техникэдээ гамтайгаар хандажа, горючи болон тоһодолгын зүйлнүүдые алмаха, машинаяа һаадгүйгөөр ябуулхаб гэжэ суглааршадые найдуулаа.

Мүн эндэ колхозой ахамад зоотехник Владимир Лазаревич Пронькин үгэ хэлэжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ ажахынгаа 6 мянган центнер мяха, 13 мянган центнер һү, 1800 центнер нооһо худалдаха аргатай байһые тодорхойлоо. Эды шэнээн продукци худалдахын тула үнеэн бүриһөө 2250 килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо абаха хэрэгтэй гээ.

Суглаан дээрэ колхозой 1976 ондо бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдан абтаа.

Р. БАЛДАНОВ.
Сэлэнгэ.

Улаан-Үдын модо болбосоруулгын, мебель хэдэг комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, алба хаагшад бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай парти, правительствын тогтоолдо зорюулагдаһан митинг модо хюреодэдэг цех соогоо уржадар үнгэргэһэн байна.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай гаргаһан тогтоолые бүри мүһэн һайшаагаад, байгша ондо ажалдаа амжалта туйлаха гэһэн шэнэ уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Митингдэ хабаадагшад. 2. Хюреодэлгын цехэй хүдэлмэришэн А. Е. Луговой үгэ хэлэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото

1977 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР...

...-Үдын ВЛКСМ-эй ...лэй ойн нэрэмжэтэ ...бүтээлгын заводой ... продукци гаргаха ... табан жэлэй дааба... ...д жэ... ...айгаа. ...лдаха ...һэн. ...сэлые ...водо... ...ческэ, ...тэтэй... ...ь. Ле... ...р Ф... ...нря... ...юһэдэхи табан жэлэй түсэбые В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойн үдэртэ дүүргэһэн байгаа. Тиин съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаан дээрэ нүхэр Шумилов 1975 оной оной июлиин 1-һээ КПСС-эй XXV съездын нээгдэтэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарине дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэн. Мүнөө завод дотор 319 хүн энэ үүсхэлыень дэмжээд байнхай. Тиихэдэ В. Ф. Шумилов арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаряа 1975 оной декабриин 30-да дүүргээд, мүнөө 1977 оной түсэбөөр ажаллана.

Һүүлэй хоёр жэл соо В. Ф. Шумилов жэлдээ 2.500 түхэригэй экономическа ашаг олзо үгэхэ уралан наринжуулгын гурбан дурадхал оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байха юм.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

Улаан-Үдын аймаг — **Хяагтын аймаг**

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН 1975 ОНОЙ ЮҺЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

	Улаан-Үдын аймаг	Хяагтын аймаг
Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха 9-дэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (проц).		
Орооһо таряан	62,1	115,6
Хартаабха	95,1	120,4
Овощ	75,5	92,7
Мяхан	105,6	97,8
Һүн	102,7	99,5
Нооһон	104,7	99,3
Үндэгэн	130,4	131,9
Энэ талаар 1975 оной түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)		
Орооһо таряан	69	224
Хартаабха	115	156
Овощ	85	114
Мяхан	104	92
Һүн	98	102
Нооһон	104	100,3
Үндэгэн	105	100,8
1975 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр абтаһан ургаса (проц.)		
Орооһо таряан	9,0	13,2
Хартаабха	67,0	38
Намарай паар (проц).	108	104
Үрэһэ хаалга (проц.)		
Орооһо таряанай	72	99,6
Хартабхын	88	50
Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)		
Үбһэн	83	140
Сенаж	320	38
Корнеплод	59	38
Силос	55	76
Ногооной гурил	73	32
Набшаһата тэжээл	77	43
Трактор бүхэнөөр хэгдэһэн хүдэлмэри (эталонно гектараар)	1081	992
МАЛ АЖАЛ		
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг)	2181	1777
Хонин бүриһөө абтаһан нооһон (кг)	3,5	2,9
Эхэ малай 100 толгой бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь:		
Тугал	75	60
Хурьган	66	65
Поршоонхо	1232	1353
Малай тоо олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)		
Үхэр	102	101
Тэрэ тоодо үнеэд	98	96
Хонид	98	99
Гахай	84	105
Адуу морид	90	103
Шубуун	98	—
Худалдагдаһан малай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр (кг)		
Үхэр	326	341
Гахай	82	92
Хонин	37	38

Хоорондоо мүрысэдэг эдэ хоёр аймагай хүдөөгэй ажалшад ана мана хүдэлжэ гараһан байна. Улаан-Үдын аймаг гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэйнгээ, мүн 1975 оной түсэб нүгөөдэһөө булюу дүүргээшье һаа, газар таряалангай продукци тушаалгаар ахигдашоо. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгээр Улаан-Үдын аймаг түрүүлжэ ябана. Зүгөөр гүрэндэ ехэ шэгнүүртэй мал тушаалгаараа хяагтынхид булижа гараа.

Хэрбээ наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулжа үзэбэл, юһэдэхи табан жэлдэ Улаан-Үдын аймаг: мяха — 15,1, һү — 120 процентээр; Хяагтын аймаг: мяха — 16,9, һү — 8 процентээр ехэ болгоһон байна.

Улаан-Үдын аймаг табан жэлэй түсэбһөө үлүүлэн 1331 тонно мяха, 2092 тонно һү, 919 центнер нооһо, 48.429 мянган үндэгэ гүрэндэ тушаагаа. Зүгөөр Хяагтын аймаг — 5.982 тонно орооһо таряа, 1.778 тонно хартаабха табан жэлэй түсэбһөө үлүү худалдаа.

Таряалан, сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха, тэндэ наг шэбхэ гаргаха талаар Улаан-Үдын аймагай ажахынууд нүгөөдүүлһээ ехэ хүдэлмэри хэнэ. 1975 ондо Улаан-Үдын аймагай ажахынууд ургаса багатай 230 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулаа, таряалан, сабшалан дээрэ 181,2 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа, түсэбөө 199 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ Хяагтын аймагай ажахынууд энэ үедэ ойройдоо 72 гектар газар үндэһөөрнь һайжаруулжа, наг шэбхэ гаргаха түсэбөө 78 процент дүүргээ.

Эдэ хоёр аймагайхид хоорондоо мүрысэдэг аад, бэе бэедээ үсөөн ябалсадаг, дүй дүршэлөө халан абалсаха хэрэг эндэ мууса эмхидхэгдэнхэй. Тиин мүрысэгшэдтэ бэе бэеһээ һургаал абамаар юумэн яһала бии. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха, искусственна үрэжүүлгэ эмхидхэхэ, һү һаалин дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Энэ талаар хяагтынхид жэшээ абамаар. Шэнэ табан жэлдэ энэ дутагдалаа усадхажа, мүрысөөгөө улам аша үрэ ехэтэй болгохо бэзэ гэжэ найдагдана.

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

КПСС-эй ЦК-да зүблөөн болобо

Түбэй газетэ болон журналнуудай ахамад редакторнуудай, Түбэй телевидениин, радиогой, СССР-эй информационно агентствэнүүдэй, Госкиногой хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн январиин 27-до КПСС-эй ЦК-да болобо. Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолтой дашарамдуулан, олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар В. И. Долгих, И. В. Капитонов, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, мүн КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшанар зүблөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

Э. Герек аха дүү партинуудай ЦК-нуудай секретарьнуудтай уулзаба

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек уласхоорондын ба суртал бодолой асуудалнуудаар Варшавада болгошо зүблөөндэ хабаадаһан социалис оронуудай аха дүү партинуудай центральна комитедүүдэй секретарьнуудтай уулзаба.

Э. Герек VII съездынгээ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула ПОРП-ын ябуулжа байгаа хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд тухай мэдээсээ. Тиихэдээ социалис оронуудай ханин нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгые улам гүнзэгырүүлхэ ба бусалтагүй болгохо зорилгоор адли хараа бодол сэхэ шууд баримталжа үргэлжэлхэ гэжэ ПОРП-ын эрмэлзэдэг байһые тусхайлан тэмдэглэбэ. Совет делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев Э. Герегтэй уулзахадаа, аха дүү партинуудай ЦК-нуудай секретарьнарай зүблөөнэй хүдэлмэри тухай, тэрэнэй абаһан шиидхэбэринүүд тухай хөөрөө.

Тэрэшэлэн шахардуу байдал улам һуларуулхын түлөө ханн холбоото партинуудай ба оронуудай хамтын тэмсэлэй асуудалнууд, энэ талаар эдэнэй ябуулдаг суртал бодолой хүдэлмэри ба харилсаа холбоо бэхижүүлхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнэй темэ болоһон байна.

Уулзалга ханн ёһоной, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

Түүхэтэ замай барилгашадай ойрын зорилгонууд

Үнгэрэгшэ жэл Байгал-Амарай түмэр замай барилгын түүхэ бэшэгтэнь дурасхаалта шата болоҗо ороходо 270 километр булад харгы хада уулануудай дээгүүр, намаг налхи ба тайгын бүтүү шэдхэ соогуур дамжан гараба. Зуу гаран хүүргэнүүд түргэн урасхаалта гол мүрэнүүдэй эрьенүүдые холбоо. 30 шахуу шэнэ тосхонууд карта дээрэ бии болоо. Январиин 27-до Благовещенск хотодо нээгдэһэн, БАМ-эй барилгын партийно-ажахын эдэбхитэдэй түрүүшын суглаан дээрэ тиимэ баримтанууд дурдагдаа. Эндэ 700 гаран түрүү хүдэлмэришэд, мастернууд, инженернүүд сугларба. Эдэнэр олон мянган барилгашадай отрядые түлөөлнэ. Эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ партийна, комсомолой ба ажахын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадана. Эдэнэр КПСС-эй, тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой дотоодын болон гадаадын политикые нэгэ һаналтайгаар һайшаагаа, манай орон доторхи коммунис байгуулалтын түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал батадхахын түлөө тэмсэлдэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй оруулдаг хубитые үндэрөөр сэгнээ.

Эндэ үгэ хэлэгшэд КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ коллективүүдэйнгээ эрмэлзэжэ байһан тухай хэлэбэ.

БАМ-ай барилгын партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоҗо үргэлжэлһөөр.

ТАСС-ай корр.
Благовещенск.

АГУУЕХЭ УРАН ЗОХЁОЛШО-ГУМАНИСТ

М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанһаа

Михаил Евграфович Салтыков-Щедринэй нэрэ алдар ородой соёлой агууехэ мастернуудай зэргэдэ тон хүндэтэй һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ гайхамшаг уран зохёолшо-патриот өөрынгөө бухы наһые түрэл арадтаа, инаг һайхан Россидаа зорюулһан, һаруул һайхан, ерээдүйдэнь этигэдэг, тэрэниие уран бэлигтэ гражданинай тоти мэргэн үгэнүүдээр дүтэлүүлһэн байгаа. Суута уран зохёолшо мүнөөшье бидэнтэй хамта ябалсана, мүнхэ зохёол бүтээлнүүдынь шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтэнь улад зондо туһалдаг, хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ һанагдажа, магтагдажа байдаг. Тиимэһээ агууехэ уран зохёолшын түрэһөөр 150 жэлэй ойе совет арад, бүхы хүн түрэлтэн соёл-гэгээрэлэй ехэ һайндэрэй гуримаар тэмдэглэжэ байна.

ССР Союзай Ехэ театр соо январиин 27-до зарлагдаһан баярай суглаан М. Е. Салтыков-Щедринэй дурасхаалые хүндэлэн ёһололгын ехэ һайндэр болобо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай Соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, ойн баяр үнгэргэхэ бүхэсоюзна комитедэй гэшүүд, уран зохёолшод, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, Москвагай предприятинуудай түрүүшүүл, олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад Президиумдэ һуутаа.

Ойн баяр үнгэргэхэ бүхэсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой С. В. Михалков баярай суглаае нээбэ.

Ойн баяр үнгэргэхэ бүхэсоюзна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор С. А. Макашин Салтыков-Щедрин тухай үгэ хэлээ.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СЕМИНАР

КПСС-эй обкомдо үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр үдэрэй семинар болобо. Партиин райкомуудай суртал бодолой хүдэлмэри ударидадаг секретарьнар, аймагуудай газетэнүүдэй редакторнууд, республикын газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, үзэл сурталай, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд семинарта хабаадалсаба.

Хоёр үдэрэй туршада семинарта хабаадагшад суртал бодолой хүдэлмэри һайжаруулха, хүсэ нүлөөень, аша үрыень ехэдхэхэ тухайда партиин обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй лекцинүүдые шагнаһан байна. Үзэл сурталай хүдэлмэриин аша үрэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй обкомой пропагандо, агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов лекци уншаба. Ажалай социалис журам шангадхаха тухай асуудалаар партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо П. Т. Манзаров, олониитые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаев, үзэл сурталай хүдэлмэрине комплексоор түсэблэхэ тухай партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо Д. Б. Шагдуров гэгшэд лекцинүүдые уншаа. Партийна һуралсалай, ажалшадай экономическа һуралсалай аша үрэ һайжаруулха тухайда партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшантые даагша В. К. Тюрина үгэ хэлээ.

Удаань семинарта хабаадагшад социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна. Партиин Октябрьска райкомой секретарь В. Н. Башкеев, КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь Н. Е. Григорьев, Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой партийна комитедэй секретарь А. Н. Хандархаев гэгшэд энэ асуудалаар дүй дүршэл тухайдаа хөөрэжэ үгэбэ.

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн олохо, томилхо тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой дүүргэлтэ тухай партиин Хориин райкомой секретарь Д. Д. Дагбаев, ажалай социалис журам сахихаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ тухай Шулуутайн леспромхозой партийна организациин секретарь В. И. Найденов гэгшэд хэжэ байһан хүдэлмэри тухайдаа тогтожо хэлэбэд.

Хоёрдохи үдэрынь семинарта хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай пропагандистнарай бүлэгэй лекторнуудэй лекцинүүдые шагнаһан байна.

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект тухайда РСФСР-эй Госпланай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ В. Г. Коршунов лекци уншаа.

Мүнөөнэй үе шатадахи дэлхэйн коммунис хүдэлөөн тухайда КПСС-эй ЦК-гай лектор В. А. Печинов, СССР-эй уласхоорондын байдал тухай Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй лектор Ю. Ф. Поляков лекцинүүдые уншаһан байна.

Һүүлдэнь партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев үгэ хэлээ.

Манай корр.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ АЖАЛАЙ ШАНАР

КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. БИРЮКОВОЙ элидхэлhээ

Ороной ажалшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездые ажалай шэнэ түйлалтануудаар угтаха, үйлэдбэрнин ашаг үрэ ба худэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхэ, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ, тиин арбадахи табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хубитаяа ехээр оруулха гээд батаар этигэжэ байhанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК элирхэйлэн мэдүүлнэ.

(КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолhoo).

— ПОЛИТИЧЕСКЭ болон ажалай ехэ эдэбхиин оршон байдалда совет хүнүүд юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэhэн байна, — гэжэ нүхэр Бирюков элидхэлээ эхилбэ. — КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совет арад социалис экономикоё, эрдэм наука болон соёл культураяа саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай hуудал байдал улам hайжаруулха хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаhан байна.

Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект соо Эхэ оронoймнай экономикые саашадань хүгжөөхэ туйлай ехэ зорилгонууд хараалагданхай. Энэ шухала документтэй республикын ажалшад танилсажа, партийна организацинуудта, ажалшадай коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Партийна организацинуудай, ажалшадай коллективүүдэй үнгэрhэн үе соо ябуулhан ехэ худэлмэриин ашаар республикын экономикые саашадань хүгжөөхэ талаар горитой алхам хэгдэбэ. Промышленна предприятинуудай коллективүүдтэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрhэнэй ашаар продукци худалдаха табан жэлэй түсэб болзорhoонь урид дүүргэгдээ hэн. Табан жэлэй даабариhaa гадуур 149 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа.

1970 онойхитой сасуулжа харахада, республика дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 49 процентээр, тэрэниие худалдалга—51, ажалай бүтээсэ 37 процентээр дээшэлhэн байна. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ табан жэлэй даабари дүүргэгдэжэ, 1966—1970 онуудайхиhaa 30 процентээр дээшэлээ. Табан жэлэй туршада машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын промышленность, электроэнергетикэ, мүн тиихэдэ хүнгэн промышленность республика дотор хурдан түргэнөөр хүгжэhэн байна.

Республикын промышленностиин үйлэдбэриин гол фонднууд табан жэл соо 1,5 дахин ехэ боложо, 873,3 миллион түхэриг болоо. Хүүргэнүүдэй түмэр конструкциин завод, Сэлэнгын ЦКК, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шанаржуулгын фабрика, Бабушкинска оёдолой, Улаан-Үдын кондитерскэ фабриканууд, «Электромашина», «Теплоприбор», локомотив-вагон заhабарилгын заводуудта шэнэ цехүүд ашаглалгада оруулагдаа. Тиихэдэ предприятинуудые шэнэдхэн заhабарилха, үйлэдбэридэ шэнэ техникэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, хүндэ ажал оньhожоруулха, автоматизацилха талаар горитойхон ажал ябуулагдаба.

Табан жэлэй туршада шэнэ 7200 түхеэрэлгэ предприятинуудта тодхогдоо, технологическа 1675 хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, 46 цех ба 106 участок оньhожоруулагдаа, шэнэ түхэлэй 296 зүйлнүүд бүтээгдэн гаргагдадаг болобо. Оньhожоруулагдаhан поточно ба автомат лининүүд 2,2 дахин олон болоо.

Республикын арадай ажахые электрижүүлхэ талаар табан жэл соо ехэ худэлмэри хэгдэбэ. Промышленность ба транспортда ажалладаг хүн бүхэндэ абажа хараха болоо haa, электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 1,6 дахин ехэ болоhон байна.

Республикын уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшод үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулалсаа. Табан жэлэй туршада уралан нарижуулгын 50 мянга гаран дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 45 миллион түхэриг алмаха арга олдобо. Промышленностьда худэлдэг наймадахи хүн бүхэн уралан нарижуулгада хабаадана.

Республикада шэнэ предприятинуудай баригдаhанай, хуушан предприятинуудай шэнэдхэн заhабарилагдаhанай, мүн үйлэдбэридэ шэнэ техникэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй, худэлмэришэн ангиин шэн габьяата ажалай ашаар табан жэлэй туршада промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 85 процентээр дээшэлhэн байна.

Табан жэлэй туршада республика дотор геолого-бэдэрэлгын ехэ худэлмэри ябуулагдаа. Энэ үе соо геологуудай хүсөөр ашагта малтамалнуудай 16 шэнэ хэбтэшэ элирүүлэгдээ, 38 хэбтэшэ шэнжэлэгдэжэ байна, тиихэдэ шэнэ 33 хэбтэшэ промышленна ашаглалгада үгтэhэн байна.

Республикын промышленностиие табан жэлэй туршада хүгжөөхэ талаар туйлагдаhан амжалтануудые тобшохоноор дурдаад, нүхэр Бирюков 1975 ондо республикын промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной худэлмэрилэгшэдэй абаhан уялгануудаа ямараар дүүргэhэн тухай, 1976 оной гол зорилгонууд тушаа хэлэбэ.

Промышленностиин худэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха түсэбөө декабриин 26-да дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 28,7 миллион түхэригэй продукци гаргаhан байна. 1974 онойхитой жэшэжэ харахада, продукци худалдалга 6 процентээр, ажалай бүтээсэ 4 процентээр үнгэрэгшэ жэлдэ дээшэлээ. Түсэбтэ даабариhaa гадуур 57 мянган тонно шулуу нүүрhэн, 5 мянган тонно цемент, 3,8 миллион условно хэhэг шифер, 166 мянган дүрбэлжэн метр шэл, 753 мянган түхэригэй приборнууд ба автоматизациин хэрэгсэлнүүд болон бусад продукци үйлэдбэрилэгдээ.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада, мүн «КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон республикын предприятинуудай худэлмэрилэгшэд 1975 ондо дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа hэн. Тиихэдэ промышленна 109 предприяти угтамжын түсэб абаhан байгаа.

Республика дотор үйлэдбэриин түрүүшүүл жэл бүри олошорно. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ А. Н. Граф, Элхиин авто-заhабарилгын заводой мастер Г. Н. Казанцев, «Гусиноозерская» шахтын слесарьнүүдэй бригадир Л. Ф. Ешелкин, Сүхын арhанай заводой эсхэгшэ Д. Б. Раднаев, Байгалай леспромхозой бригадир Ф. П. Бурдуковский болон бусад олон ажалай түрүүшүүл оролсоно. Табан жэлэй, тэрэ тоодо түгэсхэхы оной түсэбтэ даабаринуудые болзорhoонь урид хэдэн мянгаад худэлмэришэд дүүргэжэ шадаа.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдтэй зохилдуулан, республикын промышленна үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, түүхэй эд гамнаха талаар үнгэрэгшэ жэлдэ ехэхэн ажал хэгдэhэн байна. Энэ асуудалаар Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой коллектив hайн дүнгүүдые туйлаа. 1975 ондо тус заводой үйлэдбэриин хэмжээн 24 процентээр, продукци худалдалга—25, ажалай бүтээсэ 17,3 процентээр дээшэлhэн байна. Тиихэдэ бүтээгдэдэг продукциин ургалтын хэмжээнэй 84,7 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар абтаба. Гол фонднуудай продукци үгэлгэ 5,2 процентээр ехэ болоо.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводто үйлэдбэри шэнэдхэн hайжаруулха талаар ехэ худэлмэри хэгдээ. Тус предприятиин булад шудхалгын цехтэ үйлэдбэриин шэнэ технологи hайнаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Цехэй конвейернэ лини 6 дахин ута болгогдоо. Ажалшадтань таатай зохид эрхэ байдал олгогдонхой. Эдэ бүгэдын ашаар тус цехтэ ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлhэн байна.

Республикын предприятинуудта материал болон түүхэй эд гамтайгаар гаргашалха талаар hайн дүнгүүд туйлагдаба. Энэ асуудалаар Улаан-Үдын «Электромашина» заводой коллектив hайн дүнгүүдые туйлаа.

Түүхэй эд гүйсэд hайнаар хэрэглэхэ талаар үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинууд hайн жэшээ харуулна. Буряадай мебелиин, модо болбосоруулдаг комбинадта шэнэ технологи хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэнэй ашаар тус предприятида түүхэй эд урданайхиhaa hайнаар хэрэглэгдэдэг болоhон байна. Тиигэжэ 1975 ондо 1 миллион түхэригэй продукци бүтээгдээ, 480 мянган түхэриг олзо абтаа.

Республикын предприятинуудта продукциин шанар hайжаруулха талаар нилээд ажал ябуулагдаhан байна. Манай предприятинуудта бүтээгдэдэг 64 зүйлдэ Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэг олгогдонхой. Энэ талаар Улаан-Үдын «Электромашина», «Теплоприбор», Тимлюйн цементын заводуудта, нарин сэмбын комбинадта hайн үрэ дүн туйлагдаа.

Эрхим шанартай продукци гаргадаг болохын тула Тимлюйн цементын заводой коллектив hалбари дотороо түрүүлэн үүсхэл гаргажа, үйлэдбэриин hайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Эндэ бүтээгдэдэг продукциин хахадhaa ехэнхинь эрхим шанартайгаар абтана. Тус заводто продукциин шанар hайжаруулха талаар конкурс ба харалганууд үнгэргэгдэнэ, тэдэнэй үрэ дүнгүүд олониитэдэ hайнаар ойлгуулагдана. Худэлмэришэн бүхэн продукциингаа шанарай түлөө шанга тэмсэл хэдэг болонхой.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводто ВЛ-80 түхэлэй электровозуудые заhабарилдаг болоо. Судна бүтээлгын заводто шэнэ түхэлэй буксирнууд бүтээгдэнэ. «Электромашина» заводто 320 киловатт-хүсэтэй электродвигательнүүдые бүтээжэ эхилээ. Промышленна предприятинуудта ажалай эмхидхэл hайжаруулха талаар ехэхэн ажал ябуулагдаба.

Мүнөө үедэ предприятинуудан үйлэдбэриин хүсэ шадалые гүйсэдөөр ашаглаха асуудал тон ехэ удхашанартай гэжэ нүхэр Бирюков онсолон тэмдэглэбэ. Республика дотор үйлэдбэриин шэнэ нэгэдэлнүүд эмхидхэгдэжэ байна. Мүнөө дээрэ тиимэ 7 нэгэдэл тоологдоно. Эдэ бүгэдын ашаар түүхэй эд зүбөөр хэрэглэхэ, дотоодын нөөсэнүүдые hайнаар ашаглаха арга олгогдоно.

hүүлэй үедэ республикын предприятинуудта үйлэдбэриие автомат аргаар хүтэлбэрилхэ талаар горитой ажал ябуулагдажа байна. Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив «Ленэлектромаш» нэгэдэлэй туhаламжаар тоолон-тодорхойлолгын түбтэй болобо. Тэндэнь «Минск-32» түхэлэй электронно-тоололгын 2 машина тодхогдоод, ашаглагдажа байна. Тэрэнэй ашаар заводой управленихээ 20 хүн ондоо ажалда эльгээгдэжэ, 100 мянган түхэриг алмаха арга олгогдоо. Үнгэрэгшэ жэлэй июль hарада авиационно заводто, ноябрь hарада «Теплоприбор» заводто үйлэдбэриие автомат аргаар хүтэлбэрилхэ түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаhан байна.

Үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые эмхидхэхэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгые автомат аргаар эмхидхэдэг болохынгоо хажуугаар энэ худэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулха, шэнэ онол арга хэрэглэхэ, худэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын худэлмэри улам hайжаруулха шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Гансахан 1975 оной туршада 20 мянга гаран худэлмэришэн мэргэжэлээ дээшэлүүлээ, hурган хүмүүжүүлэгшэдэй тоо олошоржо, 1160 гаран хүн энэ худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Дунда зиндаагай хүтэлбэрилэгшэдэй — мастернуудай үүргэ улам дээшэлжэ байна. Республикын промышленностьда, транспортда, хэлхеэ холбоондо 3300 гаран мастер худэлнэ, тэдэнэй 2800 хүниинь дээдэ ба түсхай дунда эрдэмтэй байха юм. Тиихэдэ 300-гаад мастер дээдэ ба түсхай дунда hургуулинуудта hурана. Мастернуудай олонхинь эрхим мэргэжэлтэд болонхой, тэдэнэр үйлэдбэриие шадамар hайнаар хүтэлбэрилнэ. Мастернуудай олонхинь ниитын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Тиигэхэ зуураа республикын предприятинуудта үйлэдбэриин ашаг үрэ ба ажалай шанар дээшэлүүлхэ, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд дутагдалтай гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэhэн байна. Табан жэлэй ба түгэсхэхы оной түсэбэй хамта дээрэ дүүргэгдэhэн байбашье, бүхы предприятинуудай 12 процентнь гэхэ гү, али 23 предприяти түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Республикын промышленность 1975 ондо 237 мянган кубометр модо, 495 мянган хэhэг трикотажна зүйл, 24 мянган паар арhан гутал, 152 мянган түхэригэй мебель болон бусад продукци арадай ажахыда түсэбhөө багаар үгэhэн байна.

«Гусиноозерская» шахтын коллектив hүүлэй хэдэн жэлэй туршада гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. Эндэ жэлhээ жэлдэ шулуу нүүрhэ малтан абалгын хэмжээн доошолно. Хэрбээ гурбан жэлэй саада тээ жэл соо 650 мянган тонно шулуу нүүрhэн абтаhан байбал, 1975 ондо оройдоо 404 тонно малтагдаа. Эндэ худэлмэришэдэй ажал муугаар эмхидхэгдэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникэ гүйсэд hайнаар ашаглагданагүй. Үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар инженер болон технигүүдтэ эрилтэ hулаар табигдана. Тиимэhээ эндэ ажалай журам hула байhаар, худэлмэриин ехэ саг миинтэ гээгдэнэ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй Ардасанай, Хурбын, Худанай болон Клюевскэ леспромхозууд мүн лэ үйлэдбэриин түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Тус нэгэдэлэй 159 бригадын оройдоол 63-ниинь ажалаа шэнэ аргаар эмхидхэдэг байха юм. Вахтова аргаар модо бэлэдхэхэ түрүү арга мүнөө болотор нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Зарим предприятинуудай партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралаа багаар табина. 1975 ондо бүхы предприятинуудай 26 процентнь гэхэ гү, али 52 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргээгүй. Тиимэhээ 5,4 миллион түхэригэй продукци гүрэндэ багаар үгтэбэ. «Забайкаллес» нэгэдэлэй, Ой модоной ажахын министерствын 17 предприяти, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагуудтахи 8 отделени, Нютагай промышленностиин министерствын 7 предприяти үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэбэгүй.

Зарим предприятинуудта технологическа түхеэрэлгэ ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Тиихэдэ элэжэ хуушарhан түхеэрэлгэнүүдые hэлгэхэ худэлмэри удаарууулагдана. Үйлэдбэриин муугаар оньhожоруулагдаhанhaa, худэлмэришэдэй hайн бэлдэлгэгүй байhанhaa боложо, зарим предприятинуудта ажалай бүтээсэ hанаhанда хүрэмөөр дээшэлнэгүй.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада республикын предприятинуудай гол фонднуудай 62 процентээр дээшэлhэн байбашье, үйлэдбэриие гүйсэд оньhожоруулха худэлмэри hанаhанда хүрэгдэнэгүй. Тиимэhээ ажалай бүтээсэ болон үйлэдбэриин ашаг үрэ биратайгаар дээшэлүүлэгдэнэгүй. Жэшээнь, 1975 оной июниин 1-нэй байдалаар республикын 51 предприятида оньhожоруулагдамал поточно лини, 11 предприятида автомат лини ашаглагдажа байгаа. Зарим предприятинуудтахи поточно лининүүдэй хүсэ шадал оройдоо 50 процент ашаглагдадаг юм.

Ашаг үрэ ехэтэй технологическа шэнэ зүйлнүүд, эрдэм, техникын, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд республикымнай промышленностьда саг соогоо нэбтэрүүлэгдэдэггүй байна. Машина бүтээлгын предприятинуудта, шудхалаагай үйлэдбэридэ зарсажа хатуу болошодог шэнгэн холисонууд үшөөл хэрэглэгдэнэгүй, хабсаралгын үйлэдбэридэ поточно-позиционно арга онолнууд тон удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, ашагта малтамал шанаржуулдаг промышленностиин предприятинуудта ашагта малтамал шанаржуулха технологиие нарижуулан hайжаруулха худэлмэри hулаар ябуулагдана, ашаалалга-буулгалгын худэлмэри hулаар оньhожоруулагдана. Целлюлозо-картоной комбинадай, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын ба ашаглалгада оруулагдаhан шэнэ цехүүдэй хүсэн проектээр хараалагдаhан хэмжээндэнь үшөө хангалтагүй удаанаар хүргэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд удаан саг соо складуудта, баазануудта хэбтүүлэгдэнэ.

Республикын зарим предприятинуудта түүхэй эд бүхы дээрэнь хэрэглэхэ худэлмэри hулаар табигданхай. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта хара туулга, цинк, мүнгэн ба бусад зүйлнүүдтэй сульфидай концентрат хэдэн арбаад жэл соо миин хэбтүүлэгдэжэ байнхай. Билиоутын ашагта малтамалай хэбтэшэдэ жэл бүхэндэ хахад миллионhoo үлүү тонно эрхим hайн шанартай цементын известняк хажуу, тээшэнь хаягдана.

Худэлмэриин шанарые hайжаруулха асуудал элидхэл соо ехэ hуури эзэлнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, КПСС-эй Центральна Комитедээр hайшаагдаhан продукциин шанарые шалгаха Львовско нэгэдхэгдэhэн арга онол hулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Республикын промышленностиин бүтээн гаргаhан эдлэл хэрэгсэлнүүдэй гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй зүйлнүүд бүтээн гаргагдаhан бүхы продукциин оройдоол 1 процентhээ халта үлүү болоно. 80 гаран предприятида муу шанартай продукциин бүтээн гаргагдажа байhан ушарые гүрэнэй хиналтын лабораториэлирүүлhэн байгаа.

«Бурмясопром» гэжэ нэгэдэлдэ муу шанартай, стандартнабэшэ продукци үйлэдбэрилэн гаргаhанhaa уламжалан, худалдагдаhан продукциин хэмжээнhээ—117 мянган түхэриг, шэлэй заводто 36 мянган түхэриг хаягдаhан байна. Локомотив-вагон заhабарилгын заводто заhабарилагдаhан локомотивуудай 15 процентнь хангалтагүй муу шанартай гэгдэдэг юм. Нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд муу шанартай продукци олохон ушарта гаргадаг байна. Галуута-Нуурай оёдолой фабрикада стандартнабэшэ продукци гаргагдана гээд шалгалтанууд элирхэйлэн харуулаа.

Республикын промышленна предприятинуудта худэлмэришэд ажалhaa hамшан haатана, хүтэлбэрилэгшэдэй табилгагүйгөөр ажалдаа гарахагүй ушар тохёолдоно. Эдэ шалтагаанаар 220—230 мянган хүн үдэр соо ажалhaa hамшаhан байна бшуу. Тиигэжэ 12 миллион түхэригэй продукци дутамаг үйлэдбэрилэгдэhэн байна.

Республикын промышленна предприятинуудта кадрнуудай ажалhaa гаража, ондоо тээшээ ошолго үшөөл ехэ байhaар.

Үйлэдбэриие түсэблэхэ, хүтэлбэрилхэ хэрэгые нарижуулан hайжаруулха талаар ехэ дутуу дунданууд дайралдана. Хэдэ хэдэн предприятинуудта коллективүүдые хүтэлбэрилгын арга онол үшөөл доогуур хэмжээндэ байhaар.

Түсэблэлгэдэ дутуу дунданууд гараhанhaa уламжалан, тогтоогдоhон түсэбүүдые дахинаа хаража үзэхэ ябадал нэгэнтэ бэшэ үзэгдэнэ.

Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ республикын промышленностиин худэлмэрилэгшэд ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ ёhотой гээд элидхэлшэ саашадаа тэмдэглээ. Оньhon техникээр хангалгые түргэдхэhэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй үндэhөөр үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ шухала.

Предприяти бүхэндэ, коллектив бүхэндэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, техническэ зэбсэгжүүлгэ хэхэ, коллективүүдэй социальна байдал hайжаруулха холын хараата түсэбүүд табигдаха ёhотой. Гаргаша багатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилэн абахын тула предприятинуудые hэльбэн шэнэлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Үйлэдбэрилэн гаргаhан продукциин шанарые эрид hайжаруулха гэзшэ түсэбтэ арбадахи табан жэлэй гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь мүн. Продукциин шанарые хинаха Львовско нэгэдхэгдэhэн арга онолые промышленностиин бүхы предприятинуудта нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухайда анхаралаа хандуулха ябадал худэлмэришэн, мэргэжэлтэ бүхэнэй, ажалшадай коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болохо ёhотой.

Промышленностиие саашадань хүгжөөхэ шухала зорилгонуудые шиидхэхэ байнабди. Энээнэй тула ажахын ба политическэ арга боломжонууд манайда бии.

Ц. Цыренжаповай буулгаhан фото-зураг дээрэ (зүүн гарhaa) Улаан-Үдын сэмб[...] комбинадай бэрхэ бүд нэхэгшэд Е. А. Савельева, З. Г. Ключникова, Хэжэнгын [...]hоной заводой худэлмэрилэгшэ Ц. Ц. Дашицыренова, Гусиноозерскын оёдолой фабр[...]кын Захааминай филиалай директор Н. П. Доржиева гэгшэдэй 1976 оной бүх[...]юзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тогтоол тушаа hанамжаяа хөөрэлдэжэ бай[...]ень харанат.

Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ табан жэлэй уялга 3 жэл 6 hapa соо дүүргэгдэhэн байха юм.

Нёдондо жэлэй ноябрь hараhaa хойшо харгын отделениин холын аян замда электровозуудые хэрэглэжэ эхилээ hэн. Мүнөө Слюдянкаhaa Карымская станци хүрэтэрхи 983 километр утатай участогта электровозууд ябуулагдадаг болонхой. Тиигэжэ богони болзор соо электровозой сүүдхэдээ гаталдаг дундуур замые 50 километрээр үргэдхэhэн, ажалай бүтээсыень 15 процентээр дээшэлүүлhэн, локомотивна бригадануудай ажаллаха, амарха арга боломжые hайжаруулhан байна. Харгы замай отделениин коллектив энэ талаар тохёолдожо байгаа дутуу дунданууддаа усадхажа, иимэ арга онолые улам бүри саашадань hайжаруулха зэргэтэй.

Зүүн Сибириин түмэр замай ба республикын транспортна предприятинуудай коллективүүдэй мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараhан Улаан-Үдэ станциин коллектив найдамтай hайнаар ажаллана.

Гэхэ зуура, поезднуудые хэрэглэлгээ hайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые түмэр замшад үшөөл абанагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Вагоной паркые хэрэглэлгэ хангалтагүй болоhон байна. Түсэбөөр хараалагдаhантай сасуулбал, 1975 ондо вагоной худэлөөн 3,6 часаар удааруулагдаhан байгаа. Отделениидэ поезднуудай ябасын аюулгүйе хангалга үшөөл доогуур хэмжээндэ байhaар. 1974 онойхитой жэшэхэдэ, 1975 ондо поездын ба маневрово худэлмэридэ голодоhо гаргалгын хэмжээн 8 процентээр ехэ болоо. Предприятинуудай подъезднэ зам дээрэ вагонуудай haатан зогсолго жэлhээ жэлдэ ургажа байнхай. Имагтал hүүлэй хоёр жэл соо тогтоогдоhон нормоhoo гадуур 500 мянга гаран вагон haатуулан зогсоогдожо, энээнэй түлөө предприятинууд 4,5 миллион түхэригэй яла түлэhэн байна. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта, хилээмэнэй зүйлнүүдэй управлениин предприятинуудта, Гусиноозерско ГРЭС-тэ, Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ, Сэлэнгын ЦКК-да, Харанхын плавикошпадай уурхайда вагонуудые haатуулан зогсоолго илангаяа ехэ байhaар.

Үнгэрhэн түсэбтэ табан жэлдэ Буряадай транспортна управлениин худэлмэрилэгшэд паркаяа 13 процентээр үргэдхэхэ зуураа, ашаа зөөлгые—40, пассажирнуудые зөөлгые 28 процентээр дээшэлүүлбэ. Ажалай бүтээсэ 31 процентээр нэмээгдээ. Гэхэтэй хамта, транспортна управлени түсэбтэ табан жэлэй даабариие дүүргээгүй. Ашаа зөөлгын түсэб—97,7, пассажирнуудые зөөлгын түсэб 97,9 процентдэ хүргэгдэhэн байна. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ашаа зөөлгын түсэб дүүргэгдээгүй. Транспортна предприятинууд автомобильна паркые ашаглаха гол дүнгүүдээ бэелүүлжэ ядашоо.

Республикын автомобильна транспортда замай аюулгүйе сахиха хэрэг үшөөл hулаар табигданхай. Гансал 1975 ондо харгы замай 1033 аюул усал боложо, 119 мянган түхэригэй материальна гарза хохидол ушаруулагдаа. Транспортна бүхы аюул усалай хахадhaa үлүүниинь жолоошодой hогтуу ябаhанhaa болоhон байха юм.

Ажалай жаяг журамай доогуур хэмжээн, коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын худэлмэриин hулаар табигдалга, түрүү жолоошодой худэлмэриин дүй дүршэлые хангалтагүйгөөр нэбтэрүүлгэ—эдэ бүгэдэ иимэ байдалай гол шалтагаан болоно.

Машинануудые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл hайжаруулха, коллективүүдтэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, хүмүүжүүлгын худэлмэри hайжаруулха талаар хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүдые транспортна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд абаха ёhотой.

Улаан-Үдын авиационно предприятиин коллектив гол дүнгүүдээр түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариие болзорhoонь урид, 1975 оной декабриин 20-до дүүргээ hэн. 1975 ондо авиаторнууд түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Шухала хэрэгтэй эдлэл хэрэгсэлнүүдээр БАМ-ай барилгашадые хангалгада предприяти эдэбхитэйгээр хабаадана. Нёдондо жэл энэ харгы замай барилгашадта зорюулжа, 4318 тонно ашаа, 16 мянган хүниие зөөhэн байна.

Гэхэтэй хамта, авиапредприятиин коллективтэ авиационно хангалгын шанарые hайжаруулха хэрэг хангалтагүй байhaар.

Улаан-Үдын аэропортые, нютагай агаарай лининүүдые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые тус предприятиин хүтэлбэрилэгшэд шууд сэхээр шиидхэхэ, эдэ лининүүдтэ шэнэ түхэлэй самолетуудые ниидхүүлхэ, хүн зониие хангалгаяа hайжаруулха зэргэтэй.

Харгы замай эмхинүүд табан жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ дүүргэhэн байна. Урдахи табан жэлэйхитэйнь сасуулбал, түсэбтэ юhэдэхи табан жэлдэ харгы бариха, барилгануудые бодхоохо капитальна худэлмэриин хэмжээн 13 миллионhoo 46 миллион түхэриг хүрэтэр үргэдхэгдэhэн, шэнэ харгы ба хүүргэнүүдые ашаглалгада оруулалга 2 дахин дээшэлүүлэгдэhэн байна. Эрхүү, Улаан-Үдэ хотонуудые холбодог автомобильна харгын управлениин коллектив жэгдэ hайнаар худэлжэ, харгы заhаха, бариха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhoонь урид дүүргэhэн байна. 1975 ондо энэ управлениин коллектив РСФСР-эй Автомобильна харгы замай министерствын коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ гурба удаа илажа гараа.

Тиихэдэ харгы замай хэдэ хэдэн эмхинүүдэй коллективүүдэй худэлмэридэ горитой дутуу дунданууд дайралдана. Харгы барижа, ашаглалгада оруулдаг үйлэдбэриин управлени Сүхэ—Хяагта—Цахир, Покровка—Шергино тосхонуудай хоорондо харгы баригдаагүй.

Эдэ бүгэдэ автомобильна транспортын ашаг үрые доошолуулhан, ашаа зөөлгын хэмжээе үргэдхэлгэдэ тойбо татаhан байха юм.

РЕСПУБЛИКЫН хэлхеэ холбоошод олзо доход абаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, радиоточконуудые, хото городуудай ба хүдөө нютагуудай телефоной холбооной абонентнүүдые олошоруулха талаар табан жэлэйнгээ даабариие болзорhoонь урид дүүргэhэн байна. 1975 оной түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэhэн байгаа.

Түсэбтэ табан жэл соо республика дотор 14[...] зионно ретранслятор [...] даhан, Улаан-Үдэ [...] шэнэ АТС ашаглалга[...] лагдаhан, радио-дами[...] hайжаруулхын тула [...] диопередатчик тод[...] байна. Республикын [...] хозой, 14 колхозой [...] ри доторой холбоо [...] hайжаруулха худэлм[...] лүүлэгдээ, хэлхеэ хо[...] шэнэ отделенинүүд нэ[...]

Байгал-Амарай түм[...] май барилгын эмх[...] хэлхеэ холбооной х[...] нүүдээр хангаха ехэ [...] мэри хэгдэхэ байна. Б[...] шадай hуурин тосхо[...] почтын таhагууд нэ[...]

Гэхэ зуура, хэлхеэ [...] бооной электрическэ [...] тын хэрэгсэлнүүдэй х[...] риин шанар үшөөл [...] хэмжээндэ байhaар.

Хото городуудай, [...] тосхонуудай телефо[...] нүүдтэ, радиофикаци[...] нинүүдтэ эбдэрэл [...] Хэлхеэ холбооной бүх[...] приятинуудай худэ[...] шанарые али бүхы [...] hайжаруулхын тула [...] холбооной управлен[...] парат, партийна ба [...] зай организацинууд [...] сэлэл оролдолго гар[...] той.

УЛААН-УДЫН го[...] нэй портын, Байга[...] гын техническэ уч[...] коллективүүд түсэб[...] hан социалис уялг[...] дүүргэhэн байна.

1975 ондо гол м[...] дээгүүр ашаа зөөгшэ[...] бөө 116,4 процент д[...] даабариhaa гадуур [...] ган тонно ашаан зөөг[...] мянган тонно ашаан [...] руулагдаа.

1975 ондо гансал [...] барилгашадта 37 [...] но ашаан хүргэгдэhэ[...] 1976 ондо, саашанхи[...] нүүдтэ ашаа зөөлгэ[...] үргэдхэгдэхөөр хара[...] Тиимэhээ Баргажана[...] Нижнеангарск, Кур[...] шуундахи пристан[...] үргэдхэхэ, эндэхи [...] хэ, буулгаха худэ[...] оньhожоруулха хэрэг[...]

XXV СЪЕЗДЫЕ [...] шэнэ амжалтануудаар [...] гэhэн партиин уряалг[...] сажа, бүхы hалба[...] худэлмэрилэгшэд [...] риин ашаг үрые дэ[...] хын түлөө, 1976 онд[...] ажахын түсэбые ам[...] гаар дүүргэхын, [...] риин шанарые hа[...] хын түлөө социалис [...] сөөндэ эдэбхитэйгээр [...] хо байха гээд элидх[...] гэсхэлдэ хэлэгдэнэ. [...] дай эдэбхи үүсхэл[...] жэн hайшаагаад, [...] ЦК, СССР-эй Ми[...] дэй Совет, Профес[...] на Союзуудай Бү[...] Центральна Совет, В[...] эй Центральна Коми[...] лэдбэриин ашаг үр[...] дэлмэриин шанар у[...] шэлүүлхын түлөө, 19[...] арадай ажахын түсэ[...] татайгаар дүүргэхы[...] бүхэсоюзна социалис [...] сөөн тухай» тогтоол [...] абаhан байна.

Үйлэдбэриин ашаг [...] худэлмэриин шана[...] дээшэлүүлхын түлөө [...] Коммунис партиин [...] съездые нэрэтэй со[...] угтахын түлөө, тиин [...] арбадахи табан жэл[...] ехэ даабаринуудые [...] гэдэ хубитаяа оруу[...] лөө Буряад ороной [...] ришэд, инженерно-те[...] худэлмэрилэгшэд, а[...] шад бүхы хүсэ ш[...] сүүлхэ байха гээд ни[...] рюков промышлен[...] транспортын, хэлхеэ [...] ной худэлмэрилэгшэ[...] hoo КПСС-эй ленин[...] ральна Комитедые, [...] ЦК-гай Генеральна [...] нүхэр Л. И. Брежн[...] дуулба.

Республикын промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭ

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Партиин Железнодорожно айкомой нэгэдэхи секретарь . М. Леонов эгээл түрүүлэн үблөөнэй ендэр дээрэ гараа, элидхэл тушаа үгэ хэлээ эхилээ. Тэрэ Железнодоожно районой ажалшадай ан жэлэй зорилгонууд, үнһэн жэлэй түсэбые хэр гэ дүүргэһэн тухай хөөрэүгэбэ. Район продукци бүн гаргаха, худалдаха таэлэй. мүн 1975 оной б болзорһоонь урид дүүрэ юм. 43,5 миллион түхээ промышленна продуктүсэбһөө гадуур бүтээн агдаа. Районой 29 предяти түсэбөө уридшалан рэһэн юм.

Партиин райком болон дприятинуудай партийна зациинууд үйлэдбэриин үрэ дээшэлүүлхэ, продиин шанар һайжаруулха далнуудта гол анхаралаа уулжа байгаа. Эдэ, мүн эдбэриин бусад асуудалдые шиидхэхэдээ, шэнэ , түрүү дүй дүршэл үйбэридэ нэбтэрүүлхэ шэг бариматалагдана. Экономическа хүгжэлтын, холын лта түсэблэлгын, проиин шанар һайжаруулха далнууд партиин райкопленум, партийна суг-, научно-практическа ференци дээрэ зүбшэн сэгдэнэ.

Хүдэлмэриингөө һайн үрэ нгүүдые тэмдэглэхэтэй ита, алдуу дутагдалнуудаа рүүлэн усадхаха, шиидхэ ёһотой асуудалнууд анхаралаа хандуулха шула гэжэ үгэ хэлэгшэ заа. саашадаа бэелүүлхэ рилгонууд тушаа тогтон ээ.

Партиин ЦК-гай декабриин енумэй табиһан эрилтын юр, коллектив бүхэн ажасэгнэжэ хараха уялгатай. дэдээ хүдэлмэришэн, коллтив, тэрэнэй хүтэлбэриш бүхэнэй харюусалга шэлүүлхэ шухала. Гүрэн түсэб дүүргээгүй ушае коллективэй, хүтэлбэришэдэн харюусалгын һула hанhaa уламжална гэжэ аха ёһотойбди гэбэ.

Продукци үйлэдбэрилгые дхэхэ, шанарыень һайруулха, үйлэдбэриин үрэ дээшэлүүлхэ нөөарга боломжо предприятидэндэ бии. Бүхы түхеэрэлашагтай һайнаар, түрүү халаанда мэтэ ашагла болоо һаа, продукци үйэрилгые 50 миллион түгөөр схэдхэхэ арга бо районДо бии.

Саашадань үгэ хэлэгшэ кнэй ажалшадай арбадаабан жэлдэ бэелүүлхэ илго тухай тогтон хэлэхэ түмэр замай, автотранртын хүдэлмэри һайжаулха шухала гэжэ онсо тэмжэбэ. Хэрэгтэй детальнууд, гэстьнуудай дуталдадаг арһаа автопаркын ажалда һаад ушаруулагдана. опаркын түмэр замай гуримтай ажалһаа залахи табан жэлэй түсэдүүргэлтэ бага бэшээр ыдаха байна.

Районой ажалшад партиин ЦК-гай проектые зүбл хэлсэхэдээ, өөһэдыингөө мжа дурадхалнуудые . Ашаа шэрэдэг машинууд олошоржо байна. ушарһаа зарим үйлсэ, ллектнүүдээр хүнүүдэн жада аюултай болоо. э байдал хараада абажа, ван Шэтын переездын, д-эй хажуугаар гарадаг энүүдые заһабарилжа, анан транспортые ябуулболоо һаа, таарамжатай эн ажалшадай һанамжа жа үзэхыень дурадхаа.

Улаан-Үдын нариин сэмбын мбинадай коллективэй хүмэри тухай нооһо илгардан бригадые даагша Ф. Дмитриева хэлэбэ. мбинадай бүхы бригада, үүд партиин XXV съездэй хүндэлэлэй ажалай вахда жагсаад, абапан социалис уялгануудаа бодото дээнь дүүргэжэ байна. Олон гада, участогууд партиин XXV съездын нэрэмжэтэ ллективэй нэрэ зэргэдэ рэхын түлөө мүрысэнэ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ шэлүүлгын ба шанар һайруулгын табан жэл гэжэ рхогдоһон арбадахи табан жэлдэ голодоһогүйгөөр ллаха гэжэ хүдэлмэришиндээ. Ажалай журам дэшэ байха ёһогүй, залуу дэлмэришэн бүхэн ажалынгаа бүтээсэ дээшэлүүлёһотой гэһэн уряа соносндоо. Залуушуулые хүмүүжүүлэн һургагшад комбинадта олон. Социалис Ажалай Герой Дарья Касьянова Тумурова өөрынгөө жэлдэ 40 залуу хүдэлмэришэнние һургаа. Тэрэжэшээгээр үйлэдбэриин түрүүшүүл залуушуулые ажалда дүршүүлнэ.

Өөрөө һайнаар ажалла, ажаллахаар залуу хүмүүжүүлэн, һургэһэн уряатайгаар үйэдбэриин түрүүшүүл ажалла. Тэдэнэр залуу хүдэлмэришэдтэ мэргэжэл шадабари, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхэ зорилго урдаа табина. Сэмбэ нэхэгшэ Евгения Алексеевна Савельева нормо дүүргэдэггүй гурбан залуу нэхэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха уялга абаа. Комбинадай 140 һурган хүмүүжүүлэгшэд залуушуулые ажалда дүршүүлнэ.

— Манай бригада үнгэрһэн табан жэлэй даабариие 3 жэл 11 һара соо дүүргээ һэн, — гэжэ нүхэр Дмитриева хөөрэбэ. — Коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэйбди. Манай бригада ажалай вахтада жагсаад, 1976 оной социалис уялга баталан абаа. Ажалайнгаа нормо 112 процент дүүргэхэ, продукциингаа 80 процентые гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр, голодоһогүйгөөр тушааха, жэлэй түсэбһөө гадуур 1100 тонно нооһо илгаха гэжэ хараална.

— Үнгэрһэн табан жэл манай коллективэй эршэмтэй шанга ажалай жэлнүүд байгаа, — гэжэ звиазаводой директор **М. И. Иеганов** үгэеэ эхилээ. Заводой коллектив үйлэдбэриин орёо асуудал шиидхэхэ олон бэрхэшээл дабан гараха баатай болоо һэн.

«Табан жэлые болзорһоонь урид» гэһэн мүрысөөн түрүүшын үдэрһөө дэлгэрһэн юм. Табан жэлэй түсэбтэй зохилдуулан хүдэлмэришэн бүхэнэй хэхэ хүдэлмэри тодорхойлогдоһон байна. Социалис мүрысөөнэй турим баталан абтаа, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын, голодоһогүй продукци бүтээхын, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулхын түлөө мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэһэн юм.

Коллектив эдэ бүгэдын ашаар һайн үрэ дүн туйлаа. Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 90,3 процентээр, ажалай бүтээсэ 78,8 процентээр дээшэлһэн байна. Табан жэлэй, 1975 оной гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Заводой барилга-хабсаралгын управлени муу бэшээр хүдэлмэрилжэ гараа.

Үйлэдбэридэ шэнэ онол арга, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдээ. Программна хүтэлбэрилгын станогууд, электронно-тоололгын машинанууд хэрэглэгдэнэ. Шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар табан жэлэй туршада 13 миллион 581 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаһан юм.

Үйлэдбэреэ саашадань хүгжөөхэ эрилтэ коллективэймнай урда шэнэ, орёо асуудалнуудые, зорилгонуудые табина гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээд, тэдэнэй зарим тушаа хэлэбэ. Хүдэлмэриин сагые дэмы гээхэ ушар үшөө олон зандаа. Голодоһо гаргаха ушар хүсэд усадхагдаагүй. Хүдэлмэришэд олоор һэлгэгдэнэ. Бии байгаа станогууд, түхеэрэлгэ ашагтай һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ ажалай эмхидхэл һайжаруулха шухала болоо.

Арбадахи табан жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэхын тула эдэ дутагдалнууд усадхагдаха ёһотой. 1980 ондо 1975 онойхитой сасуулхада, заводой үйлэдбэриин хэмжээн 200 процентээр, ажалай бүтээсэ 95 процентээр дээшэлхэ болоно.

Хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулжа, энэ зорилго бэелүүлжэ боломоор. Теэд хүдэлмэришэдые олошоруулха арга үгы. Тиимэһээ техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэреэ шэнээр зэбсэгжүүлхэ, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ шухала. 1976—1980 онуудта коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата түсэб зохёогдоо. Тэрэнэй ёһоор шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Программна хүтэлбэрилгын станогууд, тэрээндэ болбосоруулагдаха детальнууд олошорхо ёһотой. Хабсаралгын хүдэлмэри оньһожоруулагдаха, автомат аргаар гагнуури хэгдэхэ болоно.

Бүтээн гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулха олон хэмжээн хараалагдаба. Оньһожоруулагдамал ба автомат арга олоор хэрэглэгдэхэ, продукциин шанар шалгаха шэнэ онол арга нэбтэрүүлэгдэхэ байна. Үйлэдбэреэ шэнээр зэбсэгжүүлхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам һайжаруулха, үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилгэ нарижуулха шухала болоно. Мүн бүхы хүдэлмэришэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл, дааһан ажалай түлөө харюусалга дээшэлүүлхэ хэмжээн хараалагдаа.

Оёдолой нэгэдэлэй коллективүүдэй хүдэлмэри тухай үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй директор **М. А. Бужигеев** зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Нэгэдэлэй коллективүүд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, нёдондо жэлэй даабари дүүргэһэн байна. Нэгэдэлэй гол предприяти болохо Улаан-Үдын оёдолой фабрикын, тэрэнэй филиалнуудай коллективүүд продукциингаа шанар һайжаруулха олон асуудал шиидхэхэ ёһотой юм гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Нэгэдэлэй филиал, цехүүд бэе бэеһээ холо газарта, республикын зүргаан аймагта һуурижанхай. Тэдэнэй хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ, шалгахань бэлэн бэшэ. Автотранспорт дуталдана. Зарим цехүүдые һэльбэн заһабарилха, шэнээр бариха хэрэгтэй гэбэ.

— Манай коллектив бүхы совет арадтаяа хамта юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхые оролдоо, — гэжэ Шулуутайн леспромхозой директор **Ю. Д. Мокеев** мэдүүлээ. Тингэжэ табан жэлэй түсэб бүхы дээрээ һайнаар дүүргэгдэһэн байна. Леспромхозой модо бэлэдхэлэй, мастерска участогуудай, бригада, халаануудай 50 коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Капитальна барилга эрхилхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ.

Модо бэлэдхэлэй Шабуурай пунктда оньһожоруулагдамал доодо склад, арболит үйлэдбэрилхэ завод баригдаһан. Шабуурай ба Кокэтэйн пунктнуудта технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон байна. Модошодой ажаһуудалай эрилтэ хангаха предприятинууд, гэр байранууд баригдаа. Модошодой ажаһуудаг тосхонууд болбосон түхэлтэй боложо байна. Эдэ асуудалнуудые шиидхэжэ байһанай ашаар хүдэлмэришэдэй олоор һэлгэхэ ушар үсөөржэ эхилээ.

Партиин обкомой бюро леспромхозой партийна, профсоюзай организациин хүдэлмэришэдэй дунда ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, энэ хүдэлмэриин һайн талые, бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Хүдэлмэришэдэй дунда тус тустань ябуулха хүдэлмэри һайжаруулха тухай заагдаһан юм. Ажалай журам эбдэгшэд, архиншад ажалдамнай һаад ушаруулна. Тэдэнтэй ёһотой тэмсэл ябуулха хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда зэргын наһан 37 жэл болоно. Иимэ баримта бидэнэй һанаа зобоодог болобо. Залуу хүдэлмэришэдые леспромхоздо үлээхын тула зарим хэмжээ абажа эхилээбди. Урдань үнинэй модошод гэр байраар түрүүшын ээлжээндэ хангагдадаг һэн. Энээниие хараадаа абан, гэр байра олоор бодхоожо, ойрын хоёр жэлдэ залуу хүдэлмэришэдөө гэр байраар хангаха гэжэ хараалбабди.

Продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэреэ саашадань хүгжөөхэ зорилго арбадахи табан жэлдэ урдамнай табигдана. Отологдоһон бүхы модо дууһан һайнаар хэрэглэхэ гэжэ оролдохо ёһотойбди. Модоной үлэгдэл, хаядаһа хэрэглэхэ цехүүдые бариха, тусхай түхеэрэлгэ тодхохо шухала юм.

СССР-эй Ой модоной ба модо болбосоруулгын министерство шэнэ предприятинуудые бодхохоор хараалаад, харин хуушан предприятинуудые үргэдхэхэ, шэнэдхэн байгуулха, шэнээр зэбсэгжүүлхэ асуудалда бага анхарал хандуулна. Энэ хадаа партиин ЦК-гай проектын эрилтэтэй таарнагүй. Мүн машина, механизмуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ зорилгоор леспромхоздо заһабариин бааза байгуулха шухала гэжэ нүхэр Мокеев тэмдэглээ.

Леспромхозой хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай, культурна эрилтэ һайнаар хангахын тула томодхогдоһон һуурин тосхонуудые байгуулха хэрэгтэй. Манай коллектив урдахи зорилгоёо бэелүүлхэтэй хамта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа хүргэнэ. Саашадаа энэ туһаламжа үргэдхэгдэхэ, механизаторнуудай, малшадай ажаһууха гэрнүүд баригдаха юм.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн Тимлюйн цементын заводой директор **Л. К. Рыжов** продукциин шанар һайжаруулха асуудалда гол анхаралаа хандуулһан байна. Арбадахи табан жэлдэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха эрилтые республикымнай цементнигүүд һайнаар ойлгоно гээд, үгэ хэлэгшэ энэ талаар заводто бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тушаа тогтобо.

Заводой коллектив продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар зарим дүй дүршэлтэй болоһон юм. Үйлэдбэреэ техническэ талаарнь зэбсэгжүүлһэнэй, эрдэм ухаанай туйлалта ба түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ юһэдэхи табан жэлэй хугасаада һайн үрэ дүн туйлагдаһан, шэнэ табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо хангагдаһан байна.

Эрьелдэдэг пеэшэнүүдэй бүтээсэ дээшэлүүлээ. Тингэжэ пеэшэн бүхэнһөө жэлдээ 20 мянган тонноор ехэ клинкер галдан гаргагдаа. Бүхы пеэшэнүүдэй бүтээсэ 13,4 процентээр дээшэлээ. Ехэ продукци бүтээн гаргахатай хамта шанарынь дээшэлүүлэгдэжэ байна. Ехэ маркын цемент үйлэдбэрилгэ хоёр дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Хоёр маркын цементдэ эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэг олгогдоо.

Кадрнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлэгдэнэ. Хүдэлмэришэд өөһэдөө продукциингаа шанар шалгадаг болоо. Тэдэнэр тусхай курсануудта, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта һуралсана. Хүдэлмэришэн бүхэн 2—3 мэргэжэл шудаланхай.

Эрьелдэдэг пеэшэнүүдэй машинистнүүд Г. Л. Бабинцев, В. В. Угрюмов, тээрмын машинистнүүд Е. Е. Беспрозванных, А. А. Власов, экскаваторнуудай машинистнүүд М. Н. Собенников, Г. В. Дмитриев ба үйлэдбэриин бусад түрүүшүүл продукциин шанар һайжаруулгын ёһотой тэмсэлшэд болонхой.

Манай коллектив Львовско областиин предприятинуудай жэшээгээр продукциингаа шанар һайжаруулха зорилгоор түрүү онол арга хэрэглэдэг болоо. Хоорондоо холбоотой техническэ, эмхидхэлэй, экономическа ба социальна хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Цементын үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ бүхы зүйлнүүд, холисодо тусхай шалгалта хэгдэнэ. Бүхы үйлэдбэридэ нарин нягта эрилтэ табигдадаг болоо.

Арбадахи табан жэлэй харюусалга ехэтэй зорилгонуудые дүүргэхын, эрхим һайн шанартай тусхай сортын цемент үйлэдбэрилхын тула хэмжээ ябуулгануудай түсэб зохёогдоо. Тинхэдээ урданай мэтэ техническэ дэбжэлтэ гол анхаралда абтана. Ашаг үрэ ехэтэй технологическа түлишэ болохо мазут хэрэглэжэ эхилхэбди.

Каменскда барилгын хүсэ ехэтэй организациин үгы дээрэһээ барилга багаар хэгдэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлээ. Продукциин шанар улам һайжаруулхын тула хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл, харюусалга дээшэлүүлэгдэхэ байна гэжэ нүхэр Рыжов онсо тэмдэглээ.

— Би технологическа зэр зэмсэг бэлдэдэг цехэй нэгэ участогые даанаб,— гэжэ прибор бүтээлгын заводой мастер **Г. А. Вдовин** мэдүүлбэ. Манай участогай жэгдэ һайнаар хүдэлжэ байбалынь, заводой гол цехүүд хэрэгтэй юумээр һаадгүйгөөр хангагдаха юм. Тиимэһээ участогай хүдэлмэришэд түхеэрэлгэеэ, технологическа процесс һайнаар шудаланхай.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, ажалай саг зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар юһэдэхи табан жэлэй түсэбые Октябриин 58 жэлэй ой болотор дүүргэхэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл участогай хүдэлмэришэд нёдондо гаргаа һэн. Хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрэһэн байна. Бүхы ажалаа һайн шанартайгаар бүтээгээбди. Манай үүсхэлые 54 мастерска участок, 520 хүдэлмэришэд дэмжээ.

Хүдэлмэришэн бүхэн өөрын хубиин социалис уялга абанхай. Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө харюусалгаяа мэдэрнэ. Заводоймнай коллектив авиазаводой коллективтэй, манай цех энэ заводой нэгэ цехтэй мүрысэдэг. Энэ мүрысөөндэ бидэнэр нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараабди.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгын, продукциин шанар һайжаруулгын жэлнүүд болохо арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ үндэһэ һуури байгуулха гэһэн нэгэл һанал эрмэлзэлтэйгээр бүхы коллективнай эдэ үдэрнүүдтэ ажаллана. Хүдэлмэришэд 1976 оной, мүн бүхы табан жэлэй угтамжын түсэбүүдые абажа байна.

Заводоймнай үйлэдбэри арбадахи табан жэлдэ хоёр дахин ехэ болохоор, энэ ургалтын 90 процентые ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абаха гэжэ хараалагдана. Мүн үйлэдбэриин шанар һайжаруулха, заводоо техническэ талаарнь хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Манай участок табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие 11 һара соо дүүргэхэ уялга абаа. Ажалай эмхидхэл һайжаруулжа, бүтээсэ ехэтэй станогуудые хэрэглэжэ, энэ уялгаяа дүүргэхэ байнабди.

Саашань үгэ хэлэгшэ ажалда һаад ушаруулдаг зарим дутагдалнуудые элирүүлэн дурдаа. Ажалай сагые дэмы гээхэ ушар үшөө олон байһаар. Городой транспорт муугаар хүдэлнэ. Тиимэһээ заримдаа хүдэлмэришэд ажалдаа гээгдэжэ ерэнэ, ажалай сагай дүүрэхэһээ урид гаража ошоно. Энэ асуудал шиидхэхээр болоо гэһэн эрилтэ үгэ хэлэгшэ табиба.

Автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө ашаанай автотранспортна 2-дохи предприятиин жолоошон **В. Г. Глазунов** үгэ хэлээ. Буряадай автомобилистнүүд табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь республикынгаа ажалшадта туһаламжа хүргэжэ байгаа гэжэ мэдүүлбэ.

2-дохи предприятиин коллектив ашаа шэрэлгые 36 процентээр, ажалай бүтээсые 45 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Табан жэлэй һүүлшын жэлдэ ехэ ашаан шэрэгдээ. Ажалнай ямар аргаар һайжаруулагдааб гэхэдэ, хоёр прицептэй автопоезднууд бүридхэгдэһэн байна. Диагностикын станци эмхидхэгдээ. Автомобильда техническэ харууһа, заһабари хэхэ хэрэгтэ станци ехэ туһаламжа хүргэнэ. Предприятиин 114 жолоошод табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Минии даадаг бригада түсэбөө декабриин 20-до дүүргэһэн юм. Би түсэбһөө гадуур 1617 тонно ашаа шэрээб.

Бидэнэр һайн үрэ дүн туйлаха аргатайбди. Теэд ажалдамнай һаад ушаруулдаг олон дутагдал бии. Автомашинануудай техническэ харууһа, заһабарилга һайжаруулха хэрэгтэй. Элдэб жэжэ детальнууд дуталдажа, машинануудые минии байлгаха ушар үсөөн бэшэ.

Зарим предприятинууд автомобильнуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхын түлөө оролдоногүй. Предприятинуудта ошохо харгы муу байһаар. Тиимэһээ автопоезднуудые олоор хэрэглэхэ арга хангагданагүй. Автоконтейнернүүдээр ашаа шэрэхэ гуримые дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Ашаанай автостанциин хүдэлмэри хангалтагүй байһаар.

Хүдөө ажахын ашаа шэрэлгын үедэ прицепүүд хэрэглэгдэжэ, аша туһатай байгаа. Харин хүдөөгэй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй манай энэ үүсхэлые дэмжээгүйнь гэмшэлтэй. Автомобилистнүүдэй һаадгүйгөөр хүдэлхын, хамаг автотранспортын ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэхын тула һайн харгы хэрэгтэй. Теэд үбэлэй үедэ харгыда элһэн адхагданагүй. Иимэ байдалда автоприцеп хэрэглэхэнь бэрхэшээлтэй. Харгы һаһан байдалтай болгохо талаар хэмжээ абаха шухала.

Ашаа буулгаха, тээхэ хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэһэн ушарһаа үнэтэ саг дэмы ехээр минии һалана. Мүн жолоошодой холын аян замда ябахадань амарха пунктнуудые түхеэрхэ хэрэгтэй. Баргажанай-Адагтахи, Хурамхаанай, Яруунын, Захааминай аймагуудта иимэ пунктнуудые түхеэрхэ шухала болоо.

Манай жолоошодой бригада жэлэй түрүүшын хоёр һарын түсэб дүүргэн, партиин XXV съездые угтаха хүсэлэнтэй. Съездын нээгдэхэ үдэр урдань алмаһан бензинээ хэрэглэн ажаллаха гэжэ хараалаабди. Арбадахи табан жэлдэ габшагайгаар ажаллаха тон шухала. Табан жэлэй даабариие дүрбэн жэл соо дүүргэхэ арга боломжотой байһанаа элирүүлээбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа гарган ажаллахабди.

— Үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай предприяти һэльбэн заһабарилагдаа, ута зандаа томо багсаар шэрэгдэһэн модо болбосоруулха арга хангагдаа,—гэжэ Байгалай модоной баазын директор **В. Р. Ворожейкин** мэдүүлбэ. Тингэжэ арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ арга боломжо байгуулагдаа гэхээр.

1975 ондо манай предприяти түрүүшынхеэ нэгэ миллион кубометр модо уһанһаа гаргажа, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ үгэһэн байна. Ажалай иимэ амжалта туйлаха хэрэгтэ баазын бүхы хүдэлмэришэд туһа нэмэреэ оруулаа.

Ажалдамнай һаад ушаруулдаг дутагдалнуудые саг соонь усадхажа шадаа һаа, бүри һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаха байгаа. Социалис мүрысөө ёһо тэдыгээр эмхидхэхэ дутагдал усадхагдаагүй. Машина, механизмууд хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй, хүдэлмэришэдэй олоор һэлгэгдэхэ ушар бии байһаар.

Манай коллектив үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажалайнгаа шанар һайжаруулха хэмжээ хараалба. Энэ табан жэлдэ отологдоһон модо хаядаһагүйгөөр сүм хэрэглэхэ зорилго бэелүүлэгдэхэ юм. Хэрбээ 1975 ондо модонһоо продукци абалга 90,1 процентдэ хүргэгдэһэн байбал, энэ жэлэй социалис уялгаар 97 процентдэ хүргэхэ гэжэ хараалагдаа. Технологическа зомгооһо үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Түмэр замай вагонуудаар манай предприяти саг соогоо хангагданагүй. Предприятинуудай эрилтые вагонуудаар хангаха түсэб тон муугаар дүүргэгдэнэ. Продукци үйлэдбэрилгын ехэдхэгдэжэ байбашье, ашаа шэрэхэ вагонууд жэл бүхэндэ бүри үсөөнөөр предприятида үгтэхөөр хараалагдана. Иимэ байдалые түмэр замшад түсэб зохёодог органуудта, түсэб зохёогшод түмэр замшадта тохоно. Энэ асуудалай шиидхэгдээгүй ушарһаа предприяти бэрхэшээлтэй байдалда ороно. Бүтээн гаргагдаһан продукци саг соогоо хэрэглэгшэдтээ эльгээгдэнэгүй, худалдагданагүй. Жэшээлхэдэ, 1976 оной январиин 1-нэй байдалаар баазада 1 миллион 15 мянган түхэригэй продукци, тэрэ тоодо шухала хэрэгтэй зүйлнүүд хэрэглэгшэдтээ эльгээгдээгүй үлэшэһэн байба.

Манай бааза Байгалай целлюлозно завод, Сэлэнгын ЦКК хангаха ёһотой юм. Энэ жэлдэ 250 мянган кубометр модоной зүйлнүүд тиишэ эльгээгдэхээр түсэблэгдэнэ. Тиимэһээ вагонуудаар хангалга һайжаруулха шухала асуудал болонхой.

Республикын түмэр замшадай хүдэлмэри тухай Улаан-Үдын отделениин начальник **А. А. Кванталиани** хэлээ. Түмэр замай отделениин хүдэлмэри элирүүлһэн хэдэн тоо, баримтануудые дурдан харуулаад, вагонуудые хэрэглэхэ асуудалда анхаралаа хандуулһан байна. Вагонуудһаа ашаа буулгаха, тээхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй, тиимэһээ вагонууд удаан саг соо минии байлгагдана гэжэ тэрэ вагон хэрэглэдэг предприятинуудые шүүмжэлээ. Улаан-Үдын ТЭЦ, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин предприятинууд, Сэлэнгын ЦКК, Гусиноозерско ГРЭС, мяха-консервын комбинат олон вагон удаан саг соо минии байлгана. Саашань үгэ хэлэгшэ гэр байра, хүүгэдэй эмхи зургаануудые бариха шухала тухай тэмдэглээ.

Зүүн Сибириин технологическа институдай ректор **Д. Ш. Фролов** научна хүдэлмэрилэгшэдэй ба предприятинуудай коллективүүдэй холбоо барисаан, энэ холбоо барисаа улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ үгэеэ зорюулһан байна. Институдай научна хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа предприятинуудай захилаар зарим тэды хүдэлмэри хээ. Институт авиазаводтой, «Теплоприбор», прибор бүтээлгын заводтой, мяха-консервын комбинадтай, Буряадай барилгын управленитэй саг үргэлжын холбоо барисаатайгаар ажаллана, тэдэнэй захилаар үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэнэ.

Һүүлэй үедэ институт ба предприятинуудай хоорондо договор баталагдадаг, угтамжын түсэбүүд зохёогдодог болоо. Тэдэнэй ёһоор институт шэнжэлгын, конструкторска хүдэлмэри хэнэ. Гэбэшье энэ талаар институдай ба тэрэнэй лабораторинуудай арга боломжо хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй. Химигүүд, физигүүд, математигууд, электротехническэ факультедэй эрдэмтэдэй үзүүлхэ туһаламжа республика дотороо хэрэглэгдээгүй байһаар. Институдай олон кафедра үйлэдбэриин зарим асуудал шиидхэхэ хэрэгтэнь предприятинуудта туһаламжа хүргэхэ шадалтай. Нүхэр Фролов эдэ арга боломжонуудые хэрэглэхыень предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уряалһан байна.

— Байгал-Амарай түмэр харгын баригдажа эхилхэдэ, манай аймагай хэлхээ холбоошодой хүдэлмэри харюусалгатай, ехэшье болоо, — гэжэ Хурамхаанай аймагай Улюнхаанай хэлхээ холбооной отделениин начальник **С. Д. Санданова** мэдүүлээ.

Бидэнэр БАМ-ай барилгашадые һайнаар хангаха гэжэ оролдонобди. Тэдэнэр гэр бүлэһөө холо газарта ажаллана. Тэдэнтэй холбоо барисаа байгуулхадань туһаламжа хүргэнэбди. Мүнөө үедэ үбэлэй харгыгаар 117 километртэ почто зөөгдэнэ. Барилгашадай урагшаа дабшаха бүринь бидэнэршье хойноһоонь дахалсанабди.

Харин аймагай телефонно холбоон мүнөө үеын эрилтэ хангажа шаданагүй. Хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулха хэрэгтэмнай бидэндэ туһаламжа хэрэгтэй Почто зөөхэ транспортаар дуталданабди. Хэлхээ холбооной отделениин конторын эзэлдэг гэр бага, уйтан.

БАМ-ай барилгашадые хэлхээ холбоогоор һайнаар хангаха шухала. Тинхэтэй хамта тэдэнэр хэлхээ холбооной линии гэмтээхэгүй гэжэ оролдохо ёһотой гэһэн эрилтэ нүхэр Санданова хэлэбэ.

* * *

Партиин Шэтын обкомой промышленностиин таһагые даагша **Г. И. Лушников**, партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй 1976 оной социалис уялгануудые баталан абаа.

Республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) Итанцын леспромхозой түрүү хүдэлмэришэд тракторист Н. П. Барышников, модо отолгошо И. С. Афонин, жолоошон Н. И. Дворников.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад забһарлалгын үедэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото

ДУРАТАЙ АЯНШАЛГАЯА ШЭЛЭГТЫ

Аяншалха дуратайшуул үнгэрэгшэ 1975 ондо уужам дэлгэр Эхэ оронойнгоо хото городуудаар айлшалжа, түүхэтэ газарнуудтайнь танилсаһан, үзэсхэлэнтэ гоё һайхан юумэнүүдые хараһан, үзэһэн байха юм. Байгша оной аяншалгын маршрудуудтай уншагшадые танилсуулхамнай.

«Энэ жэлдэ хаана амархаб?», «Амаралтынгаа үеые яажа үнгэргэхэб?» гэһэн заншалта асуудал хүн бүхэнэй һанаа зобоожо эхилээ ёһотой. Шэнэ жэлдэ аяншалгын холо, дүтын ямар аян замууд хүнүүдые уряалан дууданаб? Аяншалга ба экскурсиин бюро байгша оной түсэб зохёожо баталхадаа, олон түмэн аяншалагшадай дурадхал, һанамжые хараада абаһан байна. Москва, Ленинградаар, Сибирнин, Ураалай, Украинын үзэсхэлэнтэ һайхан районуудаар, Дунда Азиин хото городуудаар, Крымэй, Кавказай сүмбэр уулата хадалиг газарнуудаар, курортно районуудаар аяншалхада болохо.

Сезон бүхэн өөрын онсо тусгаар шэнжэтэй байдаг гээшэ. Аяншалга түхэреэн жэлдэ үргэлжэлнэ. Алтан дэлхэйн гоё һайхан байгаалитай газарнуудые нюдөөрөө хаража, шэнэ юумэ мэдэжэ абаха дуратайшуулые һалхи шуурганшье, хура бороошье һаатуулжа шададаггүй. Түрэл хизаар ороноороо аяншалжа, тэрэнэй гоё һайхан байгаалитай, эртэ урда сагай хүшөөнүүдтэй, асари ехэ шэнэ барилгануудтай танилсахадаа хүнэй ухаан бодолой «абдар» баяжахаһаа гадна, хүн гэээшэ Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжэдэг, ажалдаа, нийтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха хүсэлэнтэй болодог байна.

Холын хото городуудаар аяншалаад бусаһан Иванова иигэжэ бэшэнэ: «Хүн бүхэн жаргал гээшые ондо ондоогоор ойлгодог. Жэшээлхэдэ, би нэлэнхы уужам Эхэ оронойнгоо олохон хото городуудаар айлшалжа, ехэ юумэ ойлгожо абаһандаа баяртайб, омогтойб».

Олон һурагшад үбэлэйнгөө амаралтын үедэ аяншалгын поездоор орон соогуураа айлшалһан байна. Энэ аяншалга тухайгаа тэдэнэр иигэжэ бэшээ һэн: «Ульяновск городто ошоһоноо зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй һанан дурсахын аргагүй. Поездһоо бууһаар перрон дээрэ гарахадамнай уулзаһан хүнүүд урин зулгыгаар угтана. Энэ хото манай айлшалһан бэшэ городуудтал адли байгаашьеһаа, энээхэн газараар Ленин ябаа, анда нүхэдтэеэ уулзадаг байгаа, баяраа, һанал бодолоо эжытэеэ хубаалдахаяа ярадаг байгаа гэһэн бодол толгойһоомнай гарадаггүй һэн. Сэхынь хэлэхэдэ, эдэ бүгэдые бэе дээрээ үзэһэндэл болодог һэмди. В. И. Ленинэй гэр-музейдэ ороходоо, зүрхэ сэдьхэлээ ээлүүдгүй хүдэлгэхэш. Агуу багшын шудалһан номуудые гараараа барижа үзэхэдөө, дулаахан мэдэрэлдэ эзэлэгдэхэш».

Хүдөө ажахын бүлэг хүдэлмэрилэгшэд герой-городуудаар аяншалһанайнгаа һүүлээр хэтэ мүнхэдөө сууршаһан герой-город — Волгоград тухай һанамжаяа хубаалдаһан байна.

Аяншалһан хүн ехэ юумэ ойлгожо, мэдэжэ абахаһаа гадна, үнгэрһэн сагай үйлэ хэрэгүүдтэ бэеэрээ хабаадалсаһан мэтэ гүнзэгыгөөр мэдэрнэ ха юм. Дээрэ дурдагдаһан бэшэгүүдһээ эдэ бүгэдэ эли болоно. Тодорхой дурадхал, ажаглалтанууд олохон бэшэгүүд соо хэлэгдэнэ. Эдэ бүхы дурадхалнуудые хараадаа абажа, аяншалга-экскурсиин бюрогой хүдэлмэрилэгшэд аяншалгын географиие үргэдхэхэ, элдэб онол арга хэрэглэжэ, республикын хүн зониие олоор хабаадуулха хүдэлмэри мүнөө үедэ ябуулжа эхилээ. Шэнэ маршрудууд зохёогдоно, городой предприяти, фабрика болон заводуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ.

1975 ондо аяншалгын юһэн поезд аяншалагшадай мэдэлдэ үгтэжэ, тэдэнэрые хангаһан байна. Энэ жэлдэ һонирхолтой олон аяншалгада республикынгаа хүн зониие уринабди.

Энэ жэлдэ түрүүшын поезд Кавказай хото городуудаар аяншалхаар февралиин 4-дэ Улаан-Үдэһөө мордохо байна. Тиихэдэ мартын нэгэндэ герой-городууд Киев, Одессэ, Севастополь, Волгоград ошохоор зорихо юм. Майн табанһаа манай аяншалагшад Прибалтикын городуудта айлшалха, октябриин 27-һоо Дунда Азиин городуудаар аяншалха байна.

Мартын 22-то, һурагшадай амаралтын үедэ аяншалгын поезд эдиршүүлэй мэдэлдэ үгтэхөөр хараалагдана. Тэдэнэр Дунда Азиин городуудта айлшалха. Аяншалагшад аян замдаашье аятай зохидоор амарха аргатай. Олон хүнэй хабаадалгатай наадан, концерт гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд поезд соо эмхидхэгдэнэ.

Бүлэг бүлэгөөрөө аяншалха дуратайшуулшье мартагдаагүй. Һонирхолтой олон аяншалга тэдэнэрые хүлеэнэ. Мартһаа эхилжэ октябрь болотор тэдэнэр Туапсе, Пятигорск, Батуми, Новороссийск городуудта 20 хоног соо амарха байна. Пункт бүхэндэ 10 үдэрэй туршада тогтохоор Теберда — Туапсе гэһэн шэнэ маршрут энэ жэлдэ эмхидхэгдэхэ. Москва, Ленинград, Киев городуудта аяншалагшад жэлэй ямаршье сагта айлшалха байна.

Аяншалгын эхилтэр һубарюулжа, бага багаар түлэгдэхэ путёвконууд худалдагдана. Тиихэдэ ажалладаг газарайнгаа профорганизациин зууршалгаар хүнгэлэлтэтэй путёвко абаха арга боломжо бии.

1976 оной шэнэ маршрудуудтай таанарые танилсуулбабди. Һанаандаа тааараха дуратай маршрудаа шэлэхэдэтнай болоно. Холо, дүтын орон нютагуудаар аяншалха дуратайшуулһаа захилнуудые хүлеэнэбди. Манай маршрудаар аятай зохидоор аяншалхыетнай хүсэнэбди.

В. ВАХРУШЕВА,
аяншалга ба экскурсиин бюрогой таһагые даагша.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

ДОСААФ-ай Буряадай областной комитедэй ээлжээтэ пленум болобо. «Республикын аймагуудтахи эхин эмхинүүдэй нийтэ-оборонно хүдэлмэриин байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн элидхэл пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. ДОСААФ-ай Буряадай эмхи хүдэлмэриеэ нилээд һайжаруулжа шадаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй мүнгэн һангай бүхы түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, арадай ажахыда хэрэгтэй техническэ мэргэжэлтэдые бэлдэхын тулада һуралсалай-материальна баазада анхарал хандуулагдадаг болоһон, бүлгэмэй гэшүүд 34 мянган хүнөөр олошорһон байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарнуудай дайшалхы шэн габьяа тухай хөөрэлдөө зоной дунда үнгэргэхэ хүдэлмэри һайжараа, спортын элдэб зүйлөөр мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болоо. Нэгэдэхи разрядай 140 спортсмен, СССР-эй спортын мастерта 22 кандидат, 5 мастер бэлдэгдээ.

Гэбэшье ДОСААФ-ай эмхинүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл дайралдаһаар. Илангаяа Баунтын, Баргажанай. Түнхэнэй аймагуудта ДОСААФ-ай хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Тиихэдэ Улаан-Үдын Советскэ, Октябрьска районуудта, Захааминай, Зэдын, Хорнин аймагуудта энэ талаар хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэһэн байна. Ёһотойл эдэбхи үүсхэлтэй хүнүүд ДОСААФ-ай зарим райкомуудые хүтэлбэрилнэ. А. Г. Наумов ДОСААФ-ай Советскэ райкомой түрүүлэгшээр 35 жэлэй туршада хүдэлнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан энэ хүн үндэр наһатай болоошье һаа, залуугайхидаал адляар бэеэ абаад ябадаг, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг байна. Мяха-консервын комбинадта, кооперативна техникумдэ ДОСААФ-ай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

А. А. Сулиманов, И. И. Беляков, М. Ф. Оленников, П. А. Подосенов, В. А. Вагнер, П. П. Николаев гэгшэд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Пленумдэ хабаадагшад 1976 оной социалис уялга баталан абаад, ДОСААФ-ай Шэтын областной эмхиие социалис мүрысөөндэ уряа.

О. ЦЫБИКОВ.

ОРОЛДОСЫН ХҮСӨӨР

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай коридор соо бүлэг бүлэгөөрөө сугларһан студентнэр олон. Эдэнэр хадаа мүнөө үбэлэйнгөө шалгалта тушаажа дүүргүүтэй байна.

Институдай хоёрдохи дабхарта, 27-дохи аудитори соо хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор М. П. Хамаганов «Арадай аман зохёол» гэһэн предмедээр түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй ород таһагай 1-дэхи курсын студентнэрһээ шалгалта абажа байба. Студентка И. И. Спирякова Илья Муромец, Добрыня Никитич тухай зохёолнуудһаа хэһэгүүдые сээжээр ханхинаса уншана.

Мүн лэ эрхимээр һурадаг Т. П. Антонова арадай аман зохёол литература хоёрой холбоон тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, жэшээнүүдээр батална. Багшань ехэтэ урмашажа, тэрээндэ «5» гэһэн сэгнэлтэ табиба.

Тус факультедэй бэшэшье бүлэгүүдэй шалгалтын дүн хараад үзэбэл, тэдэнэр бүхы дээрээ шалгалта үгэһэн предмедүүдээр һайн мэдэсэ харуулаа гэжэ тобшолол хэхээр. Жэшээлхэдэ, ород ба буряад хэлэ бэшэгэй таһагай 345-дахи бүлэгэй студентнэр предмедэй «Ород хэлэнэй мэргэжэлэйнгээ онсо шухала синтаксис» гэһэн хэһэгээр шалгалта тушаахадаа, олонхинь «эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. К. Нилхаева, Р. Дармаева, Г. Дашинимаев гэгшэд үгтэһэн асуудалнуудта һайнаар харюусаа.

Ном һуралсалдаа эрхим һайн мэдэсэ харуулһан студентнэр баяртай, хүхюутэй үбэлэйнгөө амаралтые угтахань.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

СПОРТ

Февралиин 4-һөө 15 болотор Инсбругта (Австри) болохо Олимпиин үбэлэй XII наадануудта совет спортсменүүд иимэ хубсаһа үмдэхэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КОВЁР ДЭЭРЭ— эдир самбистнууд

Эдиршүүлэй дунда самбо барилдаагаар хубидаа - командааршаа Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан «Динамо» бүлгэмэй спортын зал соо боложо дүүрэбэ. Спортын дүрбэн бүлгэмэй 105 барилдаашан бага болон аха наһанай эдиршүүлэй хоёр бүлэгөөр мүрысэһэн байна.

Бага наһанай эдиршүүлэй дунда һонирхолтой шанга наадан боложо, сугларагшадай анхарал ехээр татаа. Эгээл хүнгэи шэгнүүртэн сооһоо «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ 2-дохи һургуулиин 4-дэхи «а» классай һурагша Максим Канибoлоцкий бүхы уулзалгануудтаа барилдаанай дүрэ шадабари харуулжа, илаһан байна. Иигэжэ тэрэ Улаан-Үдэ хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэ.

«Динамын» барилдаашан Юра Аигажанов 38 килограммай шэгнүүртэн соо һураггүй булюу байба.

56 килограммай шэгнүүртэ ЛВРЗ-гэй спортын клубай түлөөлэгшэ 51-дэхи дунда һургуулиин 8-дахи «в» классай һурагша Анжел Миронов бар хүсэтэй, арга дүрэтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулба.

— Аха наһанай хүбүүд сооһоо республикын нийслэл хотын 3-дахи, 51-дэхи дунда һургуулинуудай һурагшад онсо шалгарба. Жэшээнь, «Спартагай» түлөөлэгшэ Сережа Тархаев, «Локомотивай» спортсмен Митя Матвеев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэ илажа гараа,— гэжэ судья Н. Ж. Бурцев хөөрэнэ.

65 килограммай шэгнүүртэ илангаяа бэрхэ, шандааһа шангатай хүбүүд сугларһан байна. Саша Арданов, Володя Антонов, Игорь Сампилов гэгшэдэй хэнэйньшье булижа гараха байһые сугларагшад абаһаар хэлэжэ шадахагүй байшоо. Урда жэлнүүдтэ эндэ Игорь Сампилов иладаг байһан юм. Теэд мүнөө 36-дахи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Саша Арданов бэлэдхэл һайнтай байжа, И. Сампиловые 12:2 тоотойгоор шүүгээд, чемпион болобо.

Хүндэ шэгнүүртэн сооһоо 40-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Сережа Каховский «Спартагай» түлөөлэгшэ Александр Астраханцевые шүүгээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай команданууд хоёр бүлэгтэ илажа, Улаан-Үдэ хотын чемпионууд болобо. «Труд», «Динамо», «Спартак» бүлгэмүүдэй барилдаашад удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Юра Забужчук—эрхим һайн арга шадабаритай байһанай түлөө, Юра Кузнецов, Сережа Изотов илалта туйлаха ехэ эрмэлзэлтэй байһанай түлөө тусхай шангуудта хүртэбэ.

— Манай эдиршүүл апрелиин һүүл багта Шэтэ хотодо болохо Сибирь ба Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ, мүн эдиршүүлэй дунда «Локомотив» бүлгэмэй түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө февралиин 21—28-да Вильнюс хотодо үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадахаар бэлэдхэл хэнэ,—гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья Г. Л. Серенев хөөрэнэ.

Ж. БАТОЕВ.

ТОБШОХОНООР...

△ ХОККЕЙ. «Советская Россия» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн бумбэгэтэй хоккейгээр Хабаровск хотодо үнгэргэгдэбэ. Эндэ Совет ороной суглуулагдамал команда түгэсхэлэй уулзалгада Швециин хоккеистнүүдые 3:1 тоотойгоор шүүхэдээ, түрүү һуури эзэлбэ.

Мүн эдиршүүлэй дунда бумбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй нааданда СССР-эй суглуулагдамал командын эдиршүүл Норвегиин командые 12:0 тоотойгоор шүүһэн, Швециин хоккеистнүүдтэй 3:3 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Тиин эдэнэр дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

△ ШАТАР. Анатолий Карпов 1975 оной дэлхэйн эрхим шатаршан гэжэ тодоруулагдаба. Шатарай темэдэ бэшэдэг 29 оронуудай 72 журналистнууд энэ асуудалда хабаадалсаһан байна.

Дэлхэйн арбан эрхим шатаршадай тоодо Югославиин Любомир Любоевич, СССР-эй Ефим Геллер, Лев Полугаевский, Венгриин Лайош Портиш, СССР-эй Пауль Керес, Чехословакиин Властимил Горт, СССР-эй Тигран Петросян, Борис Спасский, США-гай Уолтер Браун гэгшэд оруулагдаба.

△ САНА Бакурианиин 90 метрэй ехэ трамплинһаа һүрэлгөөр ороной кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ Ленинградай Юрий Калинин 254,8 очко (107,5, 107 метртэ һүрэжэ), абажа түрүү һуури эзэлбэ.

1974 ондо дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлһэн Алексей Боровитин (Киров) 247,0 очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлбэ. Ленинградай 19 наһатай Сергей Сайчик 231,7 очкотойгоор удаадахи һуурида гараба.

Бакурианида эрэшүүлэй дунда 15 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Кемеровэй Николай Ноговицын, Ленинградай областиин Анатолий Хайгонен, Пермиин Леонид Чащин гэгшэд эрхимлэбэ.

△ КОНЬКИ. Москва хотын «Локомотив», «Буревестник», «Динамо» бүлгэмүүдэй стадионууд дээрэ эдир конькишадай дунда урилдаан үнгэргэгдэжэ, ёһотой һайндэр болобо. «Локомотив» бүлгэмэй стадион дээрэ болоһон мүрысөөнэй ахамад судья, Олимпиин наадanай зургаа дахин чемпионка ябаһан Лидия Скобликова эрхимлэгшэдтэ шан, бэлэгүүдые барюулаа.

Бүхыдөө нааданда 40 мянган һурагшад хабаадалсаһан байна.

△ БОКС. Совет ороной боксёрнууд США-гай суглуулагдамал командын спортсменүүдтэй нүхэр ёһоной дүрбэн уулзалга үнгэргэхэ байна. Москвагай спортын ордон соо үнгэргэгдэһэн түрүүшын уулзалгада манай ороной арһан бээлэйн ээзэд 9:2 тоотойгоор шүүһэн байгаа. Харин Ереван хотодо болоһон нааданда манай спортсменүүд 4:3 тоотойгоор айлшадаа шүүбэ. Удаадахи уулзалганууд январиин 31-дэ Ташкентдэ, февралиин хоёрто Самаркандда үнгэргэгдэхэ юм.

* ИНСБРУК хотодо нээгдэхэ үбэлэй XII олимпиин наадаанай эхилхэ үдэр болотор хэдэхэн хоног үлэбэ. Мүнөө эндэ бэлэдхэлэй һүүлшын хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Эгээн түрүүлэн иишэ ерэһэн бобслей наададаг Японой команда эдэ үдэрнүүдтэ һорилго хэжэ эхилээ. Зүгөөр спортын али зүйлөөр мүрысөөнэи үнгэргэгдэхые хараада абалсан, орон бүхэнэй спортсменүүд Инсбрук хотодо ерэхээр хүлеэгдэнэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон телеграф радио

ГУАЯКИЛЬ

Эквадорой Компартиин ЦК-гай пленум

ТАСС

Эквадорой Компартиин Центральна Комитедэй пленум эндэ болобо. КПЭ-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй табиһан орон доторхи политическэ байдал тухай элидхэлые пленумдэ хабаадагшад шагнаад, һайшааһан байна.

Правительствын абаһан һайн бүхы хэмжээнүүдые Эквадорой коммунистнууд дэмжэхэ, ажалшадай байдал һайжаруулхын түлөө оролдохо юм гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Империалис монополинуудай гарта байһан байгаалиин баялигуудые, нэн түрүүн бүхы нефтиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха, аграрна реформо хэхэ, латифундинуудые усадхаха, тиин газар хүнүүдтэ хубаажа үгэхэ гэхэ мэтэ гол шухала асуудалнуудые дары түргөөр шиидхэхэ шухала гэжэ пленум тэмдэглэһэн байна.

КПЭ-гэй 50 жэлэй ойдо бэлдэлгэдэ хабаатай хэмжээ ябуулгануудай түсэбые пленумдэ хабаадагшад хаража үзөө.

ЛИССАБОН

Революционно соведэй заседани

ТАСС

Конституционно хэлсээнэй үндэһэ һууриие дахинаа хаража үзэхэ тухай асуудалаар ороной политическэ табан партиин түлөөлэгшэдтэй үнгэргэһэн хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын дүнгүүд Португалиин Революционно Соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Хэблэлтэй холбоо барисаа тогтоохо талаар Ревсоведэй тусхай түлөөлэгшэ капитан Соуз Каштругай һанамжын ёһоор, эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үеэр нилээд ехэ амжалта туйлагдаа.

Тиихэдэ 1976 ондо республикын президентые, хуули гаргадаг национальна суглаанай депутадуудые, нютагай засагай зургаануудай депутадуудые һунгаха хүдэлмэридэ бэлдэхэ тухай асуудалые хаража үзөө.

Орон доторхи социально-экономическа байдалые хаража үзэлгэдэ Революционно Совет онсо анхаралаа хандуулаа гэжэ тусхай коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

Хангалтагүй политика

ТАСС

НРА-гай хуулита правительствые буруушаагшадай талада орожо, Анголын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралсалгые болюулха эрилтэ американ олонниитэ, конгресс бүри шууд сэхээр табина. Хархис бүлэглэлнүүдые дэмжэжэ, мүнгэ һомолхыень конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын 209 гэшүүн тогтоол абахадаа, хориһон байна.

Анголын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахадаа, Холбоото Штадууд уласхоорондын оршом соо нэрэ хүндэеэ буурууулна гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Конгрессмен Д. Бонкер пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Анголодохи үйлэ хэрэгүүд США-гай национальна аша туһада ямаршье хабаагүй гэжэ мэдүүлбэ. Үймөө хёмороо татагшадта мүнгэ һомолхые хорихо гэһэн сенадай шиидхэбэриие түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүд үргэнөөр дэмжэбэ гэжэ тэрэ хэлээ.

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудалаар ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хөөрэлдөөнүүд боложо дүүрэбэ. Палестиные сүлөөлхэ эмхиин түлөөлэгшэ тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

Сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй бүлэг оронууд түгэсхэлэй заседани дээрэ тогтоолой проект оруулһан байна. Араб газар нютагуудые Израилиин булимтаран эзэмдэлгээ үргэлжэлүүлжэ, ООН-ой зохихо тогтоолнуудые дүүргэхэеэ арсажа байһан дээрэһээ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал улам түгшүүрилтэй боложо байна гээд һанаагаа зобожо байһанаа энэ тогтоол соогоо мэдүүлнэ. Палестинэ тухай асуудал Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөнэй гол шалтагаан болоно гээд тогтоолой проект соо тэмдэглэгдэнэ.

Энэ райондо үнэн зүб, бата эб найрамдал хангахын тула өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо үндэһэн эрхэ, ООН-ой Уставай үндэһөөр бэеэ дааһан байдалтай гүрэниие байгуулха эрхэ Палестинын арадта олгохо шухала байна гээд тогтоолой проект соо саашадаа хэлэгдэнэ. 1967 оной июнь һарада булимтаран эзэмдэһэн Араб бүхы газар нютагуудһаа Израиль гараха ёһотой.

Аюулгүйн Соведэй олонхи гэшүүдэй энэ проектые дэмжээшье һаань, США-гай хориюул табиһанһаа уламжалан, тэрэ баталагдан абтаагүй.

Палестиные сүлөөлхэ эмхиие Холбоото Штадууд тоонгүй гэжэ американ түлөөлэгшэ дуугаа үгэлгэ тушаа хэлэһэн байна.

Пекинэй делегат дуугаа үгэлгэдэ хабаадаагүй. Тиигэжэ эдэнэр Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал хангаха хэрэгтэ һаад тойбо татагшадай тала руу шурган ороһон байха юм.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн энэ райондохи хёмороо зүришэлдөөтэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тохёолдоһон урагшагүйдэлгэнүүд уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ гэжэ мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүгэй байдал тушаа тогтоол баталан абалгада һаад тойбо татагшад Израилиин хархис хүтэлбэрилэгшэдэй ээрхэг түримхэй политикые дэмжэжэ байһанаа үшөө дахин бүхы дэлхэйн арад зоной урда элирхэйлэн харуулба гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ Я. А. Малик тэмдэглээ. ООН-ой гол ёһонуудые бүдүүлигээр хазагайруулжа, бусад газар нютагуудые Израилиин ээрхэг түримхэйшүүл булимтаран эзэмдээд, һуурижан түбхинэхые оролдожо байна бшуу.

Булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагууд дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргажа, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал хангажа болоно гээд ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ болоһон хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн харуулба.

БЕЙРУТ

Политическэ аргаар гуримшуулагдажа байна

ТАСС

Ливанай газар дайда дээрэхи байдал гуримшуулан заһаруулагдажа байна. Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе хазагайруулһан ябадал улам үсөөнөөр үзэгдэнэ. Январиин 27-до үдэшын 6 час болотор Телль-Заатар, Джиср Аль-Баша гэһэн палестинынхидэй лагерьнууд сүлөөлэгдэһэн, буу зэбсэгтэй хүнүүд Ад Диквани районһоо гаргагдаһан байна.

Ороной бусад районуудһаа зэбсэгтэ отрядууд гаргагдаа, гол харгы замаар хүдэлөөн нээгдээ. Орон доторхи байдалые гуримшуулхаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хоёрдохи шата январиин 27-до дүүргэгдэһэн байна.

Политическэ аргаар гуримшуулгын түсэб Ливанай гүрэнэй байгууламжа шэнэлхые, мүнөө үеын эрилтэнүүдэй үндэһөөр тэрэнэй хэдэ хэдэн институт хубилгахые хараална.

УНШАГТЫ,
һонирхохол байхат

БАЯРТА МЭДЭЭСЭЛ ТҮХЕӨГШЭ

ЮРЭ БУСЫН түүхэтэй ба
һанайнгаа түлөө «Бодо» гэ
хүушан телеграфна аппа
Липецкэ областиин Елецкэ
заар нютагаа шэнжэлгын
зейдэ табигдаба. Агуехэ О
тябриин революциин ила
тухай мэдээсэлые тэрэ түү
лэн Елецкэдэ хүргэһэн ба
Ленинэй түрүүшын декрет
агуехэ вождиин телеграм
нууд энэ аппарадаар абта
юм. Соведүүдэй засагай т
тэмсэлдэ Елецкын хүдэлм
шэд ажмалтануудые туй
гэһэн мэдээсэлнүүд тиш
ороһон Ленинэй зарим д
ментнүүд дотор тэмдэглэг
һэншье байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалг
Агуехэ дайнай үедэ аппара
фронтын штаб соо тодхоо
табигдаи һэн. Тодорхойлон
лэхэдэ, Курска духэргэ
байлдаанай участогуудай нэ
тэй энэгээр лэ холбоон то
тоогдодог байһан юм.

«Бодо» гэһэн аппарадые
ярта мэдээсэл түхеөгшэ г
эртэ урдын энэ хотын түү
эсээл алдарта худаһануудай
нэгэн болохо зүйлые нэрлэ
Энэ аппарат музейдэ табиг
һан 10 мянгадахи зүйл боло

ЮРЭ БУСЫН СУГЛУУЛБАРИ

ЮУМЭ СУГЛУУЛХА ду
тайшуулай анхарал татада
нэгэшье юумэн манай үе са
үгышүү байха. Эдэнэр суур
нуудые, самоварнуудые, ч
нуудые, открытканудые,
торучкануудые, зажигалка
дые, тамхинай торхонууд
шагтануудые суглуулдаг юм.

Гэбэшье Киевтэ ажаһ
А. И. Муха гэгшын суглуу
зүйлнүүд айхабтар һонирхо
той, юрэ бусын байна. Эдэнэ
энэздэтэй һонин, гайхалт
түүхэнүүд, анекдодууд, у
болоһон ушар, худал хуур
хошон хөөрөөнүүд, бүхы үе
гай, бүхы арадуудай хүж
ба хүгжэмшэд тухай карик
туранууд, шаржнууд боло
Эртэ урда сагай ородой ба
риин оронуудай газетэ, журн
куудта, совет ба гадаадын
лэдэ толилогдоһон, СССР
харин оронуудта хэблэгдэ
тусхай суглуулбаринууд
антологинуудһаа абтаһан
териалнууд эдэнэй дунда
Польшын, Чехословакиин,
лиин, Даниин, ГДР-эй, Совет
Союзай уран зураашад шог
то зурагуудыень хэлэн бай
Арадай аман зохёол — хүж
тухай оньһон ба хошоо
энээндэ олоор оруулагдан

Эдэ бүгэдые тэрэ миин
суглуулаа бэшэ, харин «Сог
хүхюун камертон» гэһэн
болгожо. Киевтэхи хэблэ
140 мянган хэһэгээр гаргуу
һан байна.

ТОКИОГОЙ БУЛАН ТОХОЙ ДЭЭГҮҮР ХҮҮРГЭ БАРИГДАХАНЬ

ТОКИОГОЙН булан то
дээгүүр хүүргэ бариха прое
Японой Барилгын министерст
табиба. Кавасаки, Кисарад
хотонуудые холбохо ёһ
хүүргэ-тоннелиин утань 15 к
лометр байха ёһотой.

Токиогой булан тохой х
Японой эрье шадархи ху
тэй шууятай участогудай
гэнинь болоно. Проект таби
шад ехэ юумэн тухай бодо
жолһон байна. Суднанууд
һаалта хэнгүй, булан тохо
нэгэ эрьеһээ нүгөөдэ хүдар
томобильнуудай түргөөр хү
хэдэнь туһалха гээшэ
урда табигдаһан гол зори
байгаа.

Шиидхэбэри олдобо. Б
тохойн хахад хүрэтэрынь авто
мобильнууд үһан соогуур
бигдаһан үндэр тулгануудай
рэ баригдаһан хүүргэ дээ
үнгэрөөд, саашадаа
уһанай оёороор малтаг
тоннель соогуур үнгэрэн га
ха зэргэтэй. Хоёр килом
утатай тоннелээр шуумай
гэрөөд, машинанууд
хоёрдохи хахадтань
байна. Кавасакиһаа Кисарад
хүрэхын тула хэдэн час
ябадаг һаа, мүнөө энэ за
оройдоол 10 минута соо
лагдаха юм. Булан тохой
гүүр баригдаһан хүүргэ
ноар ябалгада тообо та
гүй. Багахан суднанууд—
нуудайнь хоорондуур,
океанай мантана томо лайне
нууд уһанай оёороор бариг
һан тоннель дээгүүр гара
байна.

Мэргэжэлтэдэй һанам
ёһоор, энэ асари ехэ хүүр
тоннелиин барилга 11 жэл
хэгдэхээр хараалагдана.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXV съездэ — эрхим үгтамжа» — суглуулбари. «Правда Бурятии» газетын, арадай хиинагшадай хэһэн хамтын шалгалтын материал. «Агуехэ уран зохёолшо-гуманист» — М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зориюулагдаһан баяр ёһололой вечер тухай.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. Республикын промышленность, транспорт болон хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн тухай тоосоон толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Спорт. Юртэмсэ дэлхэйн һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.45 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ». Академик М. Г. Гиляров үгэ хэлэнэ (үнгэтэ). 10.00—«КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай уулзалга». Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, бүд нэхэгшэ В. Плетнёва тухай телеочерк. 10.30 — «М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ» (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Лола — цветок поднебесный» (үнгэтэ). 12.20 — Забһарлалга. 12.30 — «Орлёнок» телестудиин концертын зал (үнгэтэ). 13.15— «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 13.50 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 14.20 — «Минин үйлсэ» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 15.35 — «Куба: нэгэдэхи съездын жэл». КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй айлшалһанай хоёрдохи жэлэй ой (үнгэтэ). 16.05—«Спортлото» наадалга (үнгэтэ). 16.20 — «М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо». 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Пропагандистнар ба һуралсагшадта туһаламжа».

«Орбита». 19.15 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «КПСС-эй социально-экономическа политикын научна үндэһэ һууринууд». «РСФСР-эй Хара хүрьһэтэ бэшэ нютагуудта хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар Смоленскэ областиин партийна организацинуудай дүй дүршэлһөө. 19.45 — «Минин үйлсэ» — кинофильм. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.25 — «Куба: нэгэдэхи съездын жэл». 21.45 — «М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо». 23.20—Забһарлалга. 23.30 — «Шатарай һургуули». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00—«Спортлото» наадалга. 19.10—Хүгжэмтэ забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.15—«Театртай уулзалга». 19.55—«Нүхэр хүдэлмэришэн». 20.25—Телевизионно һонин.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв секретаря 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-32, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта 2-69-58, культуры и школ— 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01573. Заказ № 0156